En herregårdshistorie

Selma Lagerlöf

Bibliotek 1800

Selma Lagerlöf

En herregårdshistorie

eBibliotek 1800

2025

I

Det var en smuk efterårsdag henimod slutningen af trediverne. På den tid var der i Uppsala et højt, gult toetages hus, der lå underlig ensomt på en lille eng langt ude i en af byens udkanter. Det var egentlig et grimt, uhyggeligt hus, men det blev forskønnet af den mængde vild vin, der voksede op ad det og på solsiden klatrede så højt op ad den gule væg, at den dannede en tæt ramme om de tre vinduer i den øverste etage.

I et værelse indenfor et af disse vinduer sad en student og drak sin morgenkaffe. Han var en høj, smuk, ung mand med et fint ydre. Hans hår var strøget højt op, det havde et smukt fald, og en lok faldt altid ned over panden. Han var iført en bekvem og utvungen dragt, men var temmelig elegant.

Han havde det smukt i sit værelse; der var en god sofa og polstrede stole, et stort skrivebord og prægtige bogskabe, men næsten ingen bøger.

Inden han var færdig med at drikke sin kaffe, trådte en student ind. Han var af en helt anden slags, en lille bredskuldret fyr, undersætsig og kraftig, styg, med et bredt ansigt, tyndt hår og grov i huden.

"Hede," sagde han, "jeg er kommet for at tale et alvorligt ord med dig."

"Er der hændt dig noget ubehageligt?"

"Mig? Nej, på ingen måde," sagde den anden, "det er nok snarere dig, det gælder." – Han sad stille lidt og så ned for sig. – "Det er pokkers ubehageligt at sige det."

"Så lad være," foreslog Hede. Han var blevet lattermild ved den andens højtidelige alvor.

"Det er det, jeg nu ikke længere kan," sagde gæsten. "Jeg burde have talt for længe siden, men det ligger ikke for mig, kan du nok forstå. Jeg kan ikke lade være at tænke, at du sidder og siger til dig selv: Se til den Gustaf Ålin, han er søn af en af vore husmænd, og nu synes han, han er blevet så stor, at han kan hovmesterere mig."

"Men bedste Ålin," sagde Hede, "tro dog ikke, jeg tænker noget sådant. Min farfader var jo en bondesøn."

"Ja, men det tænker ingen på mere," sagde Ålin. Han sad tung og kejtet overfor Hede, og for hvert øjeblik, der gik, faldt han mere og mere tilbage til sine bondemanerer, som om det kunne hjælpe ham ud af forlegenheden.

"Ser du, når jeg tænker på den forskel, der er mellem din og min familie, så synes jeg, jeg må tie; men når jeg husker på, at det var din fader, der i sin tid hjalp mig til at studere, så synes jeg, jeg må tale."

Hede så på ham med et smukt udtryk i øjnene. "Tal du kun, så du bliver af med de bekymringer," sagde han.

"Det er det," sagde Ålin, "at jeg hører folk tale om, at du ingen ting bestiller. De siger, at du knap har åbnet en bog i de fire semestre, du har ligget her ved Universitetet. Du bestiller ikke andet, siger de, end spille violin hele dagen, og det vil jeg gerne tro, for du ville heller aldrig bestille andet i gamle dage, da du gik i Falu skole, skønt du dengang var nødt til at arbejde."

Hede satte sig lidt stift til rette i stolen. Ålin følte sig mere og mere ulykkelig, men han vedblev med sej hårdnakkethed.

"Du tænker vel som så, at den, der ejer sådan en gård som Munkehytten, må have lov at gøre, hvad han vil, arbejde hvis han vil og lade være, hvis han vil. Tager han en eksamen, er det godt. Tager han ikke en eksamen, er det næsten lige så godt; du bliver dog ikke andet end brugspatron og bliver boende på Munkehytten hele dit liv. Sådan må du tænke, det forstår jeg godt."

Hede tav, og Ålin syntes, han så ham omgivet af den samme mur af fornemhed, som altid i Ålins øjne omgav hans fader bjergråden og hans moder bjergrådinden.

"Men ser du, Munkehytten er ikke mere det samme sted som før, da der var jern i gruben," vedblev han forsigtigt. "Det vidste bjergråden nok, og det var derfor, han før sin død bestemte, at du skulle studere. Bjergrådinden ved det også, stakkel, og hele sognet ved det. Den eneste, der ingen ting ved, det er dig. Hede."

"Tror du ikke, jeg ved," sagde Hede lidt pirrelig, "at jerngruben ikke mere kan bearbejdes?"

"Å jo," sagde Ålin, "det ved du vel nok, men hvad du ikke ved, er, at det er helt forbi med ejendommen. Tænk selv efter, så indser du nok, at man ikke kan leve af landbrug alene hjemme i Vesterdalarne. Ja, jeg ved ikke, hvorfor bjergrådinden har holdt det hemmeligt for dig. Men hun sidder jo i uskiftet bo, så hun behøver ikke at spørge dig til råds om noget. Der er ingen derhjemme, som ikke ved, at hun sidder småt i det. Hun kører om og låner penge, siger de. Hun har sagtens ikke villet forstyrre dig med sine bekymringer, men tænkt, at hun vel kunne holde det gående, til du havde taget din eksamen. Hun vil ikke sælge ejendommen, før du er færdig og har et nyt hjem."

Hede rejste sig og gik et par gange op og ned ad gulvet. Så blev han stående lige foran Ålin.

"Men hvad går der af dig, menneske! Vil du bilde mig ind, at vi ikke er rige?"

"Jeg ved nok, at I til det sidste er blevet holdt for rige folk derhjemme," sagde Ålin. "Men du kan nok forstå, at ingen ting strækker til, når man kun giver ud og ikke får noget ind. Det var en anden sag, da I havde gruben."

Hede satte sig igen.

"Min moder ville jo have sagt mig dette," sagde han. "Jeg er dig taknemmelig, Ålin, men du har ladet dig skræmme af nogle sladderhistorier."

"Ja, jeg tænkte nok, at du ingen ting vidste," blev Ålin hårdnakket ved. "Hjemme på Munkehytten går bjergrådinden og sparer og slider for at få penge at sende dig her til Uppsala og for at kunne have det muntert og fornøjeligt i ferierne, når du er hjemme. Og imidlertid ligger du her og bestiller ingenting, fordi du ikke ved, der er fare på færde. – Jeg kunne ikke længere gå og se på, at I bedrog hinanden. Hendes Nåde troede, du læste, og du troede, hun var rig. Jeg kunne da ikke lade dig ødelægge din fremtid uden at sige noget."

Hede sad et øjeblik stille og tænkte sig om. Så rejste han sig og rakte Ålin hånden med et vemodigt smil:

"Du forstår nok, at jeg indser, du taler sandhed, om også jeg ikke *vil* tro dig. Tak!"

Ålin rystede glædestrålende hans hånd.

"Du kan jo nok forstå, Hede, at når du blot arbejder, er ingenting tabt. Med dit hoved kan du være færdig med din eksamen på en tre – fire år."

Hede rettede sig.

"Vær kun rolig, Ålin," sagde han. "Nu skal jeg nok blive flittig."

Ålin rejste sig og gik hen til døren, men tøvede. Inden han havde nået den, vendte han om:

"Jeg havde også et andet ærinde," sagde han.

Han blev igen meget forlegen.

"Jeg ville bede dig låne mig violinen, til du er kommet i gang med studierne."

"Låne dig violinen?"

"Ja, svøb den ind i silkeklædet, og luk den ned i futteralet, og lad mig tage den med mig, ellers bliver det ikke til noget med læsningen. Ellers begynder du at spille, så snart jeg er ude af døren. Du er så vant til det nu; du kan ikke stå imod, hvis du har den her. Den slags ting kan man ikke overvinde, når man ikke får hjælp. Det tager magten fra en."

Hede stod uvillig.

"Det er jo galskab," sagde han.

"Nej du, det er det ikke, du ved jo, du har arvet det efter bjergråden; det ligger dig i blodet at spille. Og lige siden du blev din egen herre her i Uppsala, har du ikke gjort andet. Du bor jo her langt ude i udkanten af byen blot for ikke at forstyrre nogen med dit spil. Du kan ikke hjælpe dig selv med dette. Lad mig tage violinen."

"Ja," sagde Hede, "før kunne jeg ikke lade være at spille. Men nu gælder det Munkehytten. Jeg holder mere af mit hjem end af min violin."

Men Ålin var lige stiv og blev ved at bede om violinen.

"Hvad nytter det?" sagde Hede. "Vil jeg spille, så behøver jeg ikke at gå mange skridt for at låne en anden violin."

"Det ved jeg nok," svarede Ålin, "men jeg tror ikke, det er så slemt med en anden violin. Det er din gamle italienske violin, der er den største fare for dig. Og desuden vil jeg foreslå dig, at du lukker dig inde de første dage. Blot til du kommer i gang."

Han bad og bad, men Hede stred imod. Han ville ikke finde sig i noget så urimeligt som stuearrest. Ålin blev blussende rød.

"Jeg *må* have violinen med," sagde han, "ellers nytter det hele ikke noget." Han talte hidsigt og ivrigt. "Jeg havde tænkt, jeg ikke ville sige noget om det, men jeg ved, at det gælder mere end Munkehytten for dig. Jeg så en ung pige på promotionsballet nu i foråret, som man sagde var forlovet med dig. Jeg danser jo ikke, men jeg havde min glæde af at se på hende, hvor hun fløj afsted i dansen, og hvor hun strålede som en af markens liljer. Og da jeg hørte, hun var forlovet med dig, gjorde det mig ondt for hende."

"Hvorfor det?"

"Fordi jeg vidste, du ikke blev til noget, hvis du blev ved, som du havde begyndt. Og så svor jeg på, at det barn ikke skulle komme til at sidde hele sit liv og vente på en, der aldrig kom. Hun skulle ikke sidde og visne hen, mens hun ventede på dig. Jeg ville ikke møde hende om nogle år med spidse træk og dybe rynker om munden "

Han brød pludselig af. Hedes blik havde hvilet underligt forskende på ham.

Men Gunnar Hede havde allerede forstået, at Ålin var forelsket i hans kæreste. Det rørte ham dybt, at han under disse forhold ville redde ham, og påvirket af denne følelse gav han efter og gav ham violinkassen.

Da Ålin var gået, læste Hede en hel time som en fortvivlet, men så kastede han bogen fra sig.

Det skulle godt nytte at læse. Det ville vare en tre-fire år, før han var færdig, og hvem kunne svare for, at ejendommen ikke blev solgt i mellemtiden.

Han følte næsten med skræk, hvor højt han elskede den gamle gård. Det var som trolddom. Hvert værelse, hvert træ stod tydeligt for ham. Han kunne ikke undvære noget af alt dette, hvis han skulle føle sig lykkelig.

Og han skulle sidde stille ved bogen, mens det var ved at glide fra ham!

Han blev mere og mere urolig, følte blodet banke i tindingerne som i feber. Og så blev han aldeles fortvivlet over, at han ikke kunne tage sin violin og spille sig til ro.

"Å Gud," sagde han, "den Ålin gør mig tilsidst forrykt. Først fortælle mig dette og så tage violinen fra mig.

Et menneske som jeg må føle buen mellem fingrene i sorg og i glæde. Jeg må gøre noget, jeg må skaffe penge, men jeg har ikke en tanke i hovedet. Jeg kan ikke tænke uden violinen."

Han kunne ikke udholde følelsen af at være indelukket. Han var så vred på Ålin, der havde fundet på denne tåbelighed, at han var bange for, han ville slå ham, når han kom igen.

Ja, naturligvis ville han have spillet, hvis han havde haft violinen, men det var netop det, han trængte til. Hans blod brusede så uroligt, at han var nær ved at gå fra forstanden. – –

Netop som Hede længtes mest efter sin violin, kom en omvandrende spillemand og begyndte at spille nede i gården. Det var en gammel, blind mand; han spillede falsk og uden

udtryk, men Hede blev så betaget af at høre en violin netop i det øjeblik, at han lyttede med tårer i øjnene og foldede hænder.

Og i næste øjeblik rev han vinduet op og klatrede ned på jorden ved hjælp af vinranken. Han havde ingen samvittighedsnag over, at han forlod sit arbejde. Han syntes, violinen var kommet blot for at trøste ham i hans ulykke.

Hede havde vist aldrig bedt så bønligt om noget, som han nu bad den gamle, blinde mand om at måtte låne hans violin. Han stod hele tiden med huen i hånden, skønt den gamle var stokblind.

Spillemanden lod ikke til at forstå, hvad han ønskede. Han vendte sig om til den unge pige, der ledede ham. Hede bukkede for det fattige pigebarn og gentog sin bøn. Hun så på ham som et menneske, der må have øjne for to. Blikket så så fast ud af de store øjne, at Hede syntes, han kunne føle, hvor det ramte; nu var det oppe ved halslinningen og så, at han havde nystivet kalvekrøs, nu så det, at frakken var børstet, nu, at hans støvler var blanke.

Hede havde aldrig været underkastet sådan et eftersyn. Han så tydeligt, at de øjne ikke ville tage ham for god.

Men sådan gik det ikke. Den unge pige havde en mærkelig måde at smile på. Hendes ansigt var så alvorligt, at man fik det indtryk, når hun smilede, at det var første og eneste gang, hun havde set glad ud. Og nu gled et af disse sjældne smil over hendes læber.

Hun tog violinen fra den gamle og rakte Hede den.

"Spil så valsen af *Jægerbruden*!" sagde hun.

Hede syntes, det var underligt, han blev nødt til at spille en vals netop i det øjeblik, men det var ham i grunden ligegyldigt,

hvad han spillede, når blot han fik en bue i hånden.

Det var alt hvad han trængte til. Violinen gav sig straks til at trøste ham. Den talte til ham med svage, sprukne toner.

"Jeg er kun en fattigmandsviolin," sagde den, "men sådan som jeg er, er jeg til trøst og hjælp for en stakkels blind. Jeg er lyset og farven og glansen i hans liv. Det er mig, der skal trøste ham over fattigdom og alderdom og blindhed."

Hede følte, at den forfærdelige nedslåethed, der havde kuet hans forhåbninger, begyndte at vige.

"Du er ung og stærk," sagde violinen til ham. "Du kan kæmpe og stride. Du kan holde *det* fast, som søger at undfly dig. Hvorfor er *du* modløs og bedrøvet?"

Hede havde spillet med sænkede øjne; nu kastede han hovedet tilbage og så på dem, der stod omkring ham. Det var en ikke lille flok børn og folk fra gaden, der var kommet ind i gården for at høre på musikken.

De var nok for resten ikke kommet ene og alene for musikkens skyld. Den blinde og hans ledsagerske var ikke de eneste i truppen.

Lige overfor Hede stod en skikkelse i trikot og pailletter og med de nøgne arme korslagte på brystet. Han så gammel og udslidt ud, men Hede kunne ikke lade være at tænke, at det var pokker til fyr, sådan en høj brystkasse, han havde, og sådan nogle lange moustacher. Og ved siden af stod hans kone, lille og tyk og heller ikke så ganske ung, men strålende af glæde over sine pailletter og bølgende gazeskørter.

Under de første takter af musikken stod de stille og talte efter. Så gled der et huldsaligt smil over deres ansigter, og de

tog hinanden i hånden og gav sig til at danse på et lille kludetæppe.

Og Hede så, at under alle de ekvilibristiske kunststykker, de nu udførte, stod konen næsten stille, mens manden arbejdede ganske alene. Han sprang over hende og hvirvlede rundt om hende og slog volter over hende. Konen gjorde næsten ikke andet end kysse på fingeren ad publikum.

Men Hede havde egentlig ikke videre tanke for dem. Hans bue begyndte at flyve over strengene. Den fortalte ham, at der var lykke i at kæmpe og erobre. Den var nær ved at prise ham lykkelig, fordi alt stod på spil for ham. Hede stod der og spillede mod og håb ind i sig selv og tænkte ikke på de gamle linedansere.

Men pludselig mærkede han, at de blev urolige. De smilede ikke længere; de kyssede ikke på fingeren ad publikum. Akrobaten sprang forkert, og hans kone gav sig til at vugge frem og tilbage i valsetakt.

Hede spillede ivrigere og ivrigere. Han slap *Jægerbruden* og stormede afsted i en gammel *Nøkkens polska*, en, der plejede at gøre alle mennesker forrykte, når den blev spillet ved gilderne.

De gamle linedansere gik helt fra det; de var lutter åndeløs forbavselse. Og der kom et øjeblik, da de ikke kunne stå imod længere. De gjorde et spring fremad lige i armene på hinanden, og så gav de sig til at danse vals midt på kludetæppet.

Hvor de dansede, hvor de dog dansede! De tog små trippende trin og snurrede rundt i små, tætte omdrejninger; de kom knap uden for tæppet. Og deres ansigter strålede af glæde og henrykkelse. Der var ungdomsglæde og kærlighedsrus over de gamle mennesker.

Hele folkestimlen jublede ved at se dem danse. Den blindes lille, alvorlige ledsagerske smilede over hele ansigtet, men Hede kom i stærk bevægelse.

Se blot, hvad virkning hans violin kunne gøre: bringe folk ud af sig selv. Det var en stormagt, han havde at råde over. Hvad øjeblik han ville, kunne han tage sit rige i besiddelse.

Kun et par års studier i udlandet hos en stor mester, så kunne han drage verden rundt og spille sig penge, ære, berømmelse til.

Hede syntes, de akrobater måtte være kommet for at sige ham dette. Det var den vej, han skulle gå, den lå lys og banet for ham.

Han sagde til sig selv: "Jeg vil, jeg *vil* være musiker, jeg *må* være det. Det er noget andet end at læse. Jeg kan fortrylle mennesker med min violin, jeg kan blive rig."

Hede holdt op at spille. Kunstberiderne kom straks hen og komplimenterede ham.

Manden fortalte, at han hed Blomgren. Det var hans borgerlige navn; han havde andre navne, når han optrådte. Han og hans kone var gamle cirkusfolk. Fru Blomgren hed i gamle dage Miss Viola, og hun havde fløjet afsted på hesteryggen. Og skønt de nu havde forladt cirkus, var de kunstnere endnu den dag i dag, kunstnere med liv og sjæl. Det havde han jo allerede set. Det var derfor, de ikke kunne modstå hans violin.

Hede gik om med akrobaterne et par timers tid. Han kunne ikke give violinen fra sig, og de gamle kunstneres begejstring for deres kald tiltalte ham. Han gik og prøvede sig selv. Jeg vil se, om der er stof til en kunstner i mig, jeg vil se, om jeg kan

vække begejstring; jeg vil se, om jeg kan få børn og dagdrivere til at følge mig fra gård til gård.

På vejen imellem gårdene kastede hr. Blomgren en gammel luvslidt kappe om sig, og fru Blomgren indhyllede sig i en brun kåbe, og således tiltaklede gik de ved siden af Hede og snakkede.

Hr. Blomgren ville ikke tale om al den ære, han og fru Blomgren havde høstet i den tid, de optrådte i en rigtig cirkus. Men direktøren havde afskediget fru Blomgren under påskud af, at hun var blevet for svær. Hr. Blomgren var ikke blevet afskediget, han havde taget sin afsked. Der var sikkert ingen, der kunne tro om hr. Blomgren, at han ville blive hos en direktør, som havde afskediget hans kone.

Fru Blomgren elskede kunsten, og for hendes skyld havde hr. Blomgren bestemt sig til at leve som fri kunstner, så hun kunne blive ved at optræde. Om vinteren, når det blev for koldt at give forestillinger på gaden, spillede de i et telt. Da havde de et meget stort repertoire. De gav pantomimer, gjorde trylle- og taskenspillerkunster.

Cirkus havde forkastet dem, sagde hr. Blomgren, men ikke kunsten. De tjente stadig kunsten; den var vel værd, at man var den tro til døden. Altid kunstnere, altid! Det var hr. Blomgrens mening, og det var også fru Blomgrens.

Hede gik stille og hørte efter. Hans tanker fløj urolige fra plan til plan. Undertiden møder der én begivenheder, der bliver som symboler, som tegn, man må lyde. Der måtte være en mening med det, der nu var hændt ham. Kunne han blot forstå det rigtigt, så ville det være ham et fingerpeg til at fatte en klog beslutning.

Hr. Blomgren bad hr. studenten lægge mærke til den unge pige, der gik med den blinde. Havde han nogen sinde set sådanne øjne? Troede han ikke, sådanne øjne måtte betyde noget? Kunne man have de øjne uden at være bestemt til noget stort?

Hede vendte sig om og så på det lille blege barn. Ja, hun havde øjne som stjerner i et vemodigt og lidt magert ansigt.

"Vorherre ved altid, hvad han gør," sagde fru Blomgren, "og jeg tror også, han har en mening med, at han lader en sådan kunstner som hr. Blomgren optræde på gaden. Men hvad tænkte han på, da han gav det pigebarn de øjne og det smil?"

"Jeg skal sige Dem noget," sagde hr. Blomgren. "Hun har ikke en smule anlæg for kunst. Og med de øjne!"

Hede fattede mistanke om, at de ikke talte til ham, men kun holdt et foredrag for den unge pige. Hun gik lige bag ved dem og kunne høre hvert ord.

"Hun er ikke mere end tretten år og slet ikke for gammel til at lære noget, men umulig, umulig, uden spor af talent. Hvis De ikke vil spilde Deres tid, hr. student, så lær hende at sy, men lær hende ikke at stå på hovedet."

"Det smil, hun har, gør folk helt tossede efter hende," sagde hr. Blomgren. "Blot for det smils skyld har pigebarnet stadig tilbud fra familier, der vil adoptere hende. Hun kunne vokse op i et velhavende hus, hvis hun ville forlade sin morfader. Men hvad skal hun med et smil, der gør folk tossede, når hun aldrig vil vise sig hverken på en hesteryg eller i en trapez?"

"Vi kender andre kunstnere," sagde fru Blomgren, "der tager børn op fra gaden og oplærer dem til professionen, når de ikke selv kan optræde mere. Der er mere end én, der har haft held til

at skabe en stjerne, og som tiltvinger hende uhyre honorarer. Men hr. Blomgren og jeg har aldrig tænkt på honoraret, vi har kun tænkt på at komme til at se Ingrid flyve gennem et tøndebånd, mens hele cirkus genlød af bifald. Det havde været for os som at begynde livet forfra."

"Hvorfor beholder vi hendes morfader," sagde hr. Blomgren. "Er han en kunstner, der passer for os? Vi kunne jo få et forhenværende medlem af et hofkapel med, om vi ville. Men vi elsker det pigebarn, vi kan ikke undvære hende, vi beholder den gamle for hendes skyld."

"Er det ikke stygt af hende, at vi ikke kan få lov at gøre hende til kunstner?" sagde de.

Hede vendte sig om. Den lille pige gik dér med et ansigt, der bar præg af lidelse og tålmodighed. Han kunne se på hende, at hun vidste, at den, der ikke kunne danse på line, var en ubegavet og foragtelig person.

I det samme drog de ind i en ny gård, men inden de begyndte deres forestilling, satte Hede sig på en omvendt trillebør og gav sig til at prædike.

Og nu forsvarede han den stakkels, lille pige. Han bebrejdede hr. og fru Blomgren, at de ville udlevere hende til det store, grusomme publikum, der ville elske hende og applaudere hende en tid, men når hun blev gammel og udslidt, lade hende traske om på gaderne i regn og kulde. Nej, *den* var kunstner nok, som gjorde et menneske lykkelig. Ingrid skulle kun have øjne og smil for én, skulle gemme dem til en eneste, og denne ene skulle ikke forlade hende, men give hende et trygt hjem, så længe han levede.

Tårerne kom Hede i øjnene, mens han talte. Han talte mere til sig selv end til de andre. Han følte det pludselig som noget frygteligt at blive jaget ud i verden, at blive revet løs fra det stille liv i hjemmet.

Han så, at pigebarnets store stjerneøjne begyndte at stråle. Det var, som om hun havde forstået hvert eneste ord. Det var, som om hun igen fik ret til at leve.

Men hr. Blomgren og hans hustru var blevet meget alvorlige. De trykkede Hedes hånd og lovede ham, at de aldrig mere skulle prøve på at tvinge den lille pige ind på kunstnervejen. Hun skulle få lov at gå den vej, hun ønskede. Han havde rørt dem. De var kunstnere, kunstnere med liv og sjæl, de forstod, hvad han mente, når han talte om kærlighed og troskab.

Så skiltes Hede fra dem og gik hjem. Han søgte ikke mere at finde nogen hemmelig betydning i sit eventyr. Når alt kom til alt, havde det hele ikke haft andet at betyde, end at han skulle frelse det stakkels bedrøvede barn fra at sørge sig til døde over sin uduelighed.

2

Munkehytten, Gunnar Hedes gård, lå i et fattigt skovsogn langt inde i Vesterdalarne. Et stort tyndtbefolket sogn var det, karrig, hård natur, hvor man så hen; stenede, skovbevoksede bakker og småsøer fyldte det meste af egnen. Der havde ikke været til at ernære sig for mennesker, hvis de ikke havde haft ret til at drage ud, hele landet over, og drive bissekræmmerhandel. Men til gengæld var også hele den fattige egn fuld af gamle sagn om fattige bønderkarle og bønderpiger, som var draget ud med en sæk varer på ryggen og kommet hjem i guldkaret med vognskrinene fulde af penge.

Et af de allerbedste sagn var om Hedes farfader. Han var søn af en fattig spillemand og var vokset op med violin i hånd, og da han var sytten år, var han gået ud med kramsækken. Men hvor han kom frem, havde han haft violinen til hjælp ved handelen, havde skiftevis spillet folk sammen til dans og solgt dem silketørklæder, kamme og nåle. Al handelen var gået under spil og munterhed, og så godt var den gået, at han til sidst kunne købe Munkehytten med grube og smeltehytte af den bundfattige baron, som den gang ejede gården.

Så var han blevet herremand, og baronens smukke datter var blevet hans hustru.

Efter den tid havde det gamle herskab, som de stadig kaldtes, ikke tænkt på andet end at forskønne og smykke deres gård. Det var dem, der flyttede hovedbygningen ud på den smukke ø, der lå nær ved bredden af den lille sø, rundt om hvilken deres marker og grubedistrikt strakte sig. Den øverste etage var

bygget til i deres tid, for de ville gerne have plads til at tage imod mange gæster, og ligeså den store udvendige trappe med de to opgange. Hele den granbevoksede ø havde de beplantet med løvtræer, de havde brudt små bugtede stier i den stenede jord og bygget små udsigtspavilloner, der hang ud over søen som store fuglereder. De smukke, franske roser, der voksede rundt om terrassen, de hollandske møbler, den italienske violin, alt det havde de skaffet til huse, ligesom det var dem, der havde bygget den mur, der beskyttede frugthaven mod nordenvinden, og anlagt drivhuset.

Det gamle herskab var muntre, venlige, gammeldags mennesker, fruen ville jo nok gerne være lidt fornem, men det ville den gamle herre slet ikke. Midt i al den pragt, han levede i, glemte han aldrig, hvad han havde været, og inde på kontoret, hvor han sad og passede sine forretninger, og hvor folk gik ud og ind, hang kramsækken og den rødmalede, hjemmelavede violin lige over den gamles pult.

Selv efter hans død blev sækken og violinen hængende på samme sted. Og hver gang den gamles søn og sønnesøn så dem, svulmede deres hjerte af taknemmelighed. Det var disse fattige redskaber, der havde skabt Munkehytten, og Munkehytten var det bedste i verden.

Hvad grunden nu end kunne være – det var vel snarest, fordi det ligesom hørte med til gården, at man der levede et godt og venligt og sorgfrit liv – så hang Hedes slægt ved den gård med større kærlighed, end godt var for den. Og især var Gunnar Hede så fast knyttet til ejendommen, at folk sagde om ham, det var galt at sige, han ejede en gård. Tværtimod, der var en gammel gård i Vesterdalarne, der ejede Gunnar Hede.

Hvis han ikke havde gjort sig til slave af et stort gammelt skrummel af en hovedbygning og nogle tønder agerland og skov og af nogle forkrøblede æbletræer, så havde han sagtens fortsat sine studier, eller – endnu bedre – rejst ud og studeret musik, hvad der vel nok havde været hans rette kald her i verden. Men da han kom hjem fra Uppsala og fik klarhed på forholdene og fandt, at de virkelig måtte sælge gården, hvis han ikke snart kunne tjene en hel mængde penge, så kastede han alle andre planer over bord og besluttede at drage ud som bissekræmmer, som hans farfader havde gjort.

Hedes moder og kæreste bønfaldt ham om hellere at sælge gården end ofre sig for den på denne måde, men han var urokkelig. Han iførte sig bondedragt, købte varer og begyndte at rejse om i landet som bissekræmmer. Han troede, at han, når han blot drev handel et par år, kunne tjene tilstrækkeligt til at betale gælden og redde gården.

Og hvad gården angik, havde han held med sit foretagende. Men over sig selv nedkaldte han en forfærdelig ulykke.

Da han havde gået om med kramsækken i et årstid, faldt det ham ind, at han ville prøve at tjene en stor sum penge på én gang. Han drog da langt nordpå og købte en stor flok geder, vistnok et par hundrede. Og dem ville han og en kammerat drive ned til et stort marked i Värmland, for dér kostede gederne dobbelt så meget som oppe i den nordlige del af landet. Hvis han fik solgt alle sine geder, kunne han altså gøre en udmærket forretning.

Man var først i november måned, og der havde endnu ikke været sne, da Hede og hans kammerat drog afsted med deres gedeflok. Den første dag gik alting godt for dem, men den

næste dag, da de var kommet ind i den store Timileskov, begyndte det at sne. Der faldt megen sne med storm og stærk fygning. Det varede ikke længe, før det blev svært for dyrene at bane sig vej gennem sneen. Nu er geder ganske vist både modige og hårdføre dyr, og flokken stred sig også længe frem, men snestormen varede to dage og nætter, og det var en forfærdelig kulde.

Hede gjorde alt hvad han kunne for at redde dyrene. Men efter at det var begyndt at sne, kunne han hverken skaffe dem foder eller vand. Og da de en hel dag havde arbejdet sig frem gennem høj sne, begyndte huden at gå af deres ben. Det gjorde ondt, og de ville ikke gå længere. Den første ged, der kastede sig ned ved vejen og ikke ville rejse sig igen og følge flokken, løftede han op på skuldrene for at tage den med. Men da så en til og endnu én lagde sig, kunne han ikke bære dem alle. Der var ikke andet at gøre end se til den anden side og gå videre.

Ved I, hvad Timileskoven vil sige? – Ikke en gård, ikke en hytte mil efter mil, kun skov. Højstammet fyrreskov med bark så hård som træ og højtsiddende grene, ingen ungskov med blød bark og bløde kviste, som dyrene kan æde. Hvis der ikke var kommet sne, kunne de være nået gennem skoven på et par dage; nu kunne de slet ikke komme igennem den. Alle gederne blev der, og også menneskene var nær ved at omkomme der.

De mødte ikke et menneske den hele tid. Ingen hjalp dem.

Hede prøvede på at kaste sneen til side, så gederne kunne æde mosset, men sneen faldt så tæt, så tæt, og mosset var frosset fast til jorden. Og hvordan kunne han på den måde skaffe foder til to hundrede dyr?

Han bar det tappert, lige til gederne begyndte at jamre sig. Den første dag var det en munter, temmelig støjende flok. Han havde haft nok at gøre med at passe på, at de alle sammen fulgte med i flokken, og at de ikke stangede hinanden ihjel. Men så var det, som om det gik op for dem, at de ikke kunne frelses, og så skiftede de natur og blev helt modløse. De gav sig alle sammen til at bræge og klage, ikke svagt og pibende, som geder ellers gør, men stærkt, højere og højere, alt som nøden steg. Og da han hørte deres brægen, syntes han, han måtte gå fra forstanden.

De var i den vilde, øde skov; der var slet ingen hjælp at få. Det ene dyr efter det andet sank om ved vejen. Sneen føg sammen om dem og dækkede dem. Da Hede så tilbage på denne række driver ved vejen, der hver gemte en dyrekrop, og hvor man kunne se horn og klove stikke op, da begyndte hans hjerne at omtåges.

Han fo'r løs på de dyr, som lod sig sne til, svingede sin vidjepisk over dem og slog dem. Det var jo den eneste måde at redde dem på, men de rørte sig ikke. Han tog dem ved hornene og slæbte dem afsted. De lod sig trække, men de rørte ikke en fod for at gå selv. Når han slap sit tag i hornene, slikkede de hans hænder, ligesom for at bede ham hjælpe dem. Så snart han kom hen til dem, slikkede de hans hænder.

Alt dette virkede så stærkt på Hede, at han følte, han var nær ved at gå fra forstanden.

Det er dog ikke sikkert, det var gået så ilde, hvis han ikke, da alt var forbi deroppe i skoven, var rejst hen at besøge en, han elskede højt. Det var ikke hans moder, men hans kæreste. Han troede selv, han rejste derhen, fordi han straks måtte sige

hende, at han havde mistet så mange penge, at han ikke kunne gifte sig i mange år. Men han rejste ganske sikkert hen til hende ene og alene for at høre hende sige, at hun elskede ham lige højt trods hans ulykke. Han troede, hun kunne jage erindringen om Timileskoven bort.

Det havde hun måske også kunnet, men hun ville ikke. Hun havde allerede været misfornøjet med, at han gik om med kramsækken og så ud som en bonde. Hun syntes, det blot af den grund var svært at holde af ham som før. Nu, da han fortalte, at han måtte blive ved med det i mange år endnu, sagde hun, at hun ikke længere kunne vente på ham. Og da gik Hede næsten fra forstanden.

Han blev dog ikke helt vanvittig. Han beholdt så meget af sin forstand, at han kunne drive sin handel. Han gjorde endogså bedre forretninger end andre; for det morede folk at gøre løjer med ham, han var altid velkommen i bønderhusene. Folk plagede og drillede ham, men det var på en måde godt for ham, da han så gerne ville være rig.

Og i løbet af nogle år havde han tjent nok til at betale al sin gæld og kunne leve sorgfrit på sin gård. Men det forstod han ikke; han gik fjollet og forstyrret om fra gård til gård og havde ikke mere nogen forestilling om, hvilken stand han egentlig tilhørte.

3

Råglanda hed et sogn højt oppe i det østligste Värmland, nær ved grænsen af Dalarne, hvor der var en stor provstegård, men kun en lille, fattig præstegård. Men fattige som de var i den lille præstegård, havde de dog været så barmhjertige at tage et pigebarn. Det var en lille pige, Ingrid hed hun, og hun var kommet til præstegården, da hun var tretten år.

Præsten havde tilfældigvis set hende på et marked, hvor hun sad og græd uden for et linedansertelt. Han blev stående og spurgte hende, hvad hun græd for. Og så havde hun fortalt, at hendes blinde morfader var død, og at hun ikke mere havde nogen, der stod hende nær. Nu rejste hun med et par linedansere, og de var gode imod hende, men hun græd, fordi hun var så dum, at hun aldrig kunne lære at danse på line og hjælpe til med at tjene penge.

Og der var en vemodig ynde over barnet, som rørte præstens hjerte. Han sagde straks til sig selv, at han ikke kunne lade sådan et lille væsen gå til grunde blandt disse omstrejfende landstrygere. Han gik ind i linedanserteltet, hvor han traf hr. og fru Blomgren, og tilbød at tage barnet til sig. De gamle kunstberidere gav sig til at græde og sagde, at skønt pigebarnet var aldeles uskikket for kunsten, ville de så inderlig gerne beholde hende. Men de troede, hun ville blive lykkeligere i et rigtigt hjem hos mennesker, der boede på samme sted året rundt, og derfor ville de afstå hende til hr. pastoren, når han blot ville love dem, at hun skulle være som et af hans egne børn.

Det havde han lovet, og fra den tid af havde den unge pige været i præstegården. Hun var et stille, blidt barn, rig på kærlighed og øm omhu for alle omkring hende. I den første tid elskede plejeforældrene hende højt, men da hun blev ældre, udviklede der sig hos hende en stærk trang til at give sig hen til drømme og fantasier. Synernes og drømmenes rige åbnede sig for hende og drog hende stærkt til sig, og midt om dagen kunne hun lade arbejdet hvile og synke hen i drømme. Men præstekonen, der var et dygtigt og ihærdigt arbejdsmenneske, syntes ikke om dette. Hun klagede over, at den unge pige var doven og langsom og plagede hende med strenghed, så hun blev helt forskræmt og ulykkelig.

Da hun var fyldt nitten år, blev hun farligt syg. Man vidste ikke rigtig, hvad det kunne være; for dette foregik langt tilbage i tiden, da der ikke var nogen læge i Råglanda. Men pigen var meget dårlig. De forstod snart, at hun var så syg, at hun ikke kunne leve.

Hun for sit vedkommende gjorde ikke andet end bede Vorherre, om hun måtte blive fri for at leve. Hun ville så gerne dø, sagde hun.

Da var det, som om Vorherre ville prøve, om det var hendes alvor. En nat mærkede hun, at hun blev stiv og kold over hele sit legeme, og der faldt en tung dvale over hende.

"Dette må vist være døden," sagde hun til sig selv.

Men det underlige var, at hun ikke helt tabte bevidstheden. Hun vidste, at hun lå, som hun var død, vidste, at de svøbte hende og lagde hende i kiste. Men hun følte ingen angst for at blive begravet, skønt hun endnu var i live. Hun havde kun den

ene tanke, at hun var lykkelig, at hun fik lov at dø og slippe bort fra dette tunge liv.

Det eneste, hun var urolig for, var, at de skulle opdage, hun kun var skindød, og lade være at begrave hende. Livet må have været meget bittert for hende, siden hun slet ikke kendte til dødsangst.

Men der var ingen, der opdagede, at hun levede. Hun blev kørt til kirken, båret ud på kirkegården og sænket ned i graven.

Graven blev dog ikke kastet til; for som skik og brug er i Råglanda, var hun blevet begravet søndagmorgen før højmesse. Ligfølget gik i kirke efter begravelsen og lod kisten stå i den åbne grav. Men så snart gudstjenesten var forbi, ville de komme igen og hjælpe graveren at kaste graven til.

Den unge pige mærkede alt, hvad der foregik, men følte ingen angst. Hun havde ikke været i stand til at gøre den mindste bevægelse for at vise, at hun levede, om hun så havde villet nok så gerne; men selv om hun havde kunnet røre sig, ville hun have forholdt sig rolig. Hun var hele tiden kun glad over, at hun var så godt som død.

Man kunne vel egentlig heller ikke sige, at hun levede. Hun havde hverken sin fornuft eller sine sanser. Det var kun den del af sjælen, der drømmer drømme om natten, som levede i hende.

Hun kunne ikke engang tænke så langt, at hun forstod, hvor frygteligt det ville blive for hende at vågne, når graven var kastet til. Hun havde ikke mere magt over sin forstand end en drømmende.

"Jeg gad vidst," tænkte hun, "om der var noget i hele den vide verden, der kunne give mig lyst til at leve."

Så snart den tanke var faret igennem hende, syntes hun, at kistelåget og svededugen, der lå over hendes ansigt, blev gennemsigtige, og hun så for sig penge og smukke klæder og skønne haver med liflige frugter.

"Nej, der er ikke noget af alt det, jeg bryder mig om," sagde hun og lukkede sine øjne for alle herlighederne.

Da hun så op igen, var de borte, men i stedet for så hun ganske klart og tydeligt, at en lille Guds engel sad på randen af graven.

"God dag, du lille Guds engel," sagde hun til ham.

"God dag, Ingrid," sagde englen. "Mens du ligger her og ikke har noget at bestille, vil jeg gerne tale lidt med dig om gamle dage."

Ingrid hørte tydelig hvert ord, englen sagde, men hans stemme lignede ikke noget, hun havde hørt før. Den lignede mest et strengespil, hvor tonerne var ord. Den lignede ikke sang, men violinspil eller harpeklang.

"Ingrid," sagde englen, "kan du huske, mens din morfader endnu levede, traf du engang en ung student, der gik med dig fra gård til gård og spillede på din morfaders violin en hel dag?"

Den skindødes ansigt blev opklaret af et smil. "Tror du, jeg har glemt det?" sagde hun. "Lige siden den tid er der ikke gået en dag, hvor jeg ikke har tænkt på ham."

"Og ikke en nat, hvor du ikke har drømt om ham?"

"Nej, ikke en nat, hvor jeg ikke har drømt om ham."

"Og du vil dø, skønt du husker ham så godt," sagde englen, "så kan du jo aldrig mere få ham at se."

Da han sagde det, var det, som om den skindøde følte al kærlighedens lykke, men ikke engang dette kunne lokke hende.

"Nej nej," sagde hun, "jeg er bange for at leve; jeg vil hellere dø."

Da vinkede englen med hånden, og Ingrid så ud over en stor, øde sandørken. Den var træløs og ufrugtbar, tør og hed, og strakte sig til alle sider i det uendelige. I sandet lå der hist og her noget, der ved første blik lignede klippeblokke, men da hun så bedre efter, var det dyr, uhyre, levende fabeldyr med vældige kløer og store gab med skarpe tænder; de lå i sandet og lurede på bytte. Og mellem disse frygtelige dyr kom studenten gående; han gik ganske sorgløs uden at ane, at skikkelserne omkring ham var levende.

"Men advar ham dog, advar ham," sagde Ingrid til englen, fuld af usigelig angst, "sig ham, at de er levende, at han må tage sig i agt."

"Mig er det ikke tilladt at tale til ham," sagde englen med sin klare stemme, "du må selv advare ham."

Den skindøde følte med rædsel, at hun lå lammet og ikke kunne ile hen og redde studenten. Hun gjorde den ene frugtesløse anstrengelse efter den anden for at rejse sig, men dødens afmagt holdt hende bunden. Men så endelig, endelig – hun følte, hendes hjerte begyndte at banke, blodet strømmede gennem årerne, dødens stivhed løstes i hendes legeme. Hun rejste sig op og ilede hen imod ham.

4

Det er nu ganske vist, at solen elsker de åbne pladser udenfor de små landsbykirker. Er der ingen, der har lagt mærke til, at man aldrig ser så meget solskin som under højmessen uden for en lille, hvidmalet kirke? Ingen steder ser man sådanne strålebundter af lys, ingen steder er luften så andægtig stille. Solen står ligefrem og holder vagt, så folk ikke bliver ude på kirkebakken og holder faddersladder. Den vil have, at de alle sammen skal sidde pænt inde i kirken og høre prædikenen, derfor lader den sådan en rigdom af stråler vælde ned udenfor kirkemuren.

Måske man ikke kan være ganske sikker på, at solen gør vagttjeneste udenfor de små kirker hver søndag, men så meget er vist, at den formiddag, den skindøde var blevet sat ned i graven på kirkegården i Råglanda, udbredte den en glødende varme over den lille plads uden for kirken. Om det så var flintestenene, så de ud, som om der kunne gå ild i dem, som de lå og gnistrede i hjulsporet. Det nedtrampede, korte græs krøllede sig sammen, så det lignede tørt mos, mens de gule mælkebøtter, der voksede i græsset, foldede sig ud og bredte sig på deres lange stilke, så de blev så store som asters.

Der kom en dalkarl vandrende nede på vejen, en af dem, der gik om og solgte knive og sakse. Han var iført en lang, hvid fåreskindspels, og på ryggen havde han en stor, sort lædersæk. Med den oppakning havde han gået i flere timer uden at få det for varmt, men da han havde forladt landevejen og kom op på

kirkepladsen, varede det ikke et minut, før han måtte stå stille og tage hatten af for at tørre sveden af panden.

Som manden stod der med bart hoved, så han både smuk og klog ud. Hans pande var høj og hvid med en dyb tankerynke mellem øjenbrynene, munden smukt formet med smalle læber. Hans hår var skilt i midten; det var kortklippet i nakken, hang ned over ørene, lidt krøllet i spidserne. Han var høj og kraftig, men ikke grovt bygget, i enhver henseende vel proportioneret. Men der var det i vejen med ham, at hans blik var ustadigt, øjeæblet rullede uroligt og trak sig langt ind i øjenhulen som for at skjule sig. Og der var noget fortrukket omkring munden, noget sløvt og slapt, der ikke passede, ikke rigtig hørte ansigtet til.

Han kunne heller ikke være rigtig klog, når han gik og slæbte på den tunge sæk en søndag. Havde han været ved sin fulde forstand, havde han vidst, det var til ingen nytte, da han jo alligevel ikke kunne sælge noget. Af alle de andre dalfolk, der drog gennem landsbyen, var der ingen, der bøjede ryggen under sækken om søndagen, men da gik de i Guds hus frit og rankt som andre mennesker.

Men den stakkel vidste vel slet ikke, det var helligdag, før han stod der i solskinnet udenfor kirken og salmesangen lød ud til ham. Han var da så klog, at han straks forstod, han ikke kunne handle den dag. Og så fik hans hjerne et besværligt arbejde med at spekulere ud, hvor han skulle tilbringe fridagen.

En lang tid stod han blot og stirrede hen for sig. Når alt gik sin vante gang, havde han ikke svært ved at klare sig. Han var ikke så ringe, at han ikke godt kunne gå fra gård til gård hele ugen igennem og passe sin handel. Men han kunne aldrig

vænne sig til søndagen. Den kom altid over ham som en stor, uventet bekymring.

Hans øjne stod ganske stive, og pandemusklerne svulmede.

Det første, der blev foreslået inde i hjernen, var, at han skulle gå ind i kirken og høre på sangen. Men det forslag blev ikke antaget. Han holdt meget af sang, men han turde ikke gå ind i kirken. Han var ikke bange for menneskene, men i nogle kirker var der sådan nogle underlige og uhyggelige billeder, der forestillede skabninger, som han helst ikke ville tænke på.

Omsider arbejdede han sig hen til den tanke, at siden dette var en kirke, måtte her vel også være en kirkegård. Og når han havde en kirkegård at ty til, var han reddet. Man kunne ikke byde ham noget bedre. Så han på sine vandringer en kirkegård, gik han altid derop og sad der lidt, selv om det var midt i arbejdsugen.

Da han nu ville gå hen på kirkegården, opstod der pludselig en ny vanskelighed. Begravelsespladsen i Råglanda ligger nemlig ikke lige ved kirken, der er bygget på en bakke, men ovre på den anden side vejen. Og han kunne ikke komme hen til kirkegårdsporten uden at gå hen ad en vej, hvor kirkegængernes heste stod bundet.

Alle hestene stod med hovedet dybt nede i høknipper og muleposer og tyggede, så foderet knasede mellem tænderne på dem. Der var ikke tale om, at de kunne gøre manden fortræd, men han havde sine egne tanker om faren ved at gå forbi sådan en lang række dyr.

To, tre gange prøvede han på at gå, men modet svigtede ham, så han måtte vende om. Han var ikke bange for, at hestene skulle bide eller sparke. Det var mere end nok, at de var så nær,

så de kunne se ham. Det var mere end nok, at de kunne ryste deres grimer og skrabe i jorden med hovene.

Endelig kom der et øjeblik, da alle hestene så ned og syntes at spise om kap. Så begyndte han sin vandring ind imellem dem. Han holdt pelsen sammen om sig, for at den ikke skulle flagre og røbe ham, og han gik på tåspidserne, så pænt han kunne. Når en hest løftede øjenlåget og så på ham, blev han straks stående og nejede. Han ville gerne være høflig i denne store fare, men dyrene kunne vel nok tage imod fornuft og forstå, at han ikke kunne bukke, når han gik med en sæk jernvarer på ryggen. Han kunne ikke gøre andet end neje.

Han sukkede dybt; for det var en tung og vanskelig ting i denne verden at være så bange for alle firføddede dyr, som han var. Egentlig var han ikke bange for andre dyr end geder, og han ville slet ikke være bange for heste og hunde og katte, når han blot kunne føle sig ganske sikker på, at de ikke var en slags forvandlede geder. Men det blev han aldrig sikker på. Så det var i grunden lige så slemt for ham, som om han var bange for alle slags firføddede dyr.

Det kunne ikke nytte, han tænkte på, hvor stærk han var, og at disse små bønderheste aldrig plejede at gøre en noget. Den slags ting kan den ikke tænke på, der har fået angsten ind i sin sjæl. Det er en tung byrde, angsten, og det er svært for den, der altid må have den til huse.

Det var mærkeligt, at han dog kom forbi hele hesterækken. Det sidste stykke vej tog han i to lange spring, og da han kom ind på kirkegården, trak han porten i efter sig og gav sig til at true ad hestene med knyttet hånd.

"I usle, elendige, forbandede gedebukke!"

Det gjorde han med alle dyr; han kunne ikke lade være at kalde dem alle sammen gedebukke. Og det var meget dumt, for det havde skaffet ham selv et navn, han ikke kunne lide. Alle, der traf ham, kaldte ham Gedebukken. Men han ville ikke vide af den tiltale. Han ville kaldes med sit rigtige navn, men det navn kendte åbenbart ingen mennesker der på egnen.

Han stod lidt ved porten og glædede sig over at være sluppet bort fra hestene, men snart gik han længere ind på kirkegården. Ved hvert kors og hver sten blev han stående og nejede. Men nu var det ikke af angst, nu var det kun af glæde over at se disse kære, gamle venner. På én gang kom han til at se helt mild og venlig ud. Det var akkurat de samme kors og stene, han havde set så ofte før. Hvor de lignede sig selv. Hvor godt han kendte dem igen. Han måtte sige goddag til dem.

Hvor der var rart på kirkegården! Dér gik ingen dyr og græssede, og dér gjorde ingen mennesker narrestreger. Der var bedst, når der var ganske stille, sådan som nu, men selv når der var mennesker, forstyrrede de ham ikke. Han kendte jo nok mange smukke enge og lunde, som han syntes endnu bedre om, men dér kunne han aldrig være i fred. De kunne på ingen måde sammenlignes med kirkegården. Og kirkegården var bedre end skoven; for i skoven var ensomheden så stor, at han blev bange for den. Her var der stille som i skovens indre, men han var ikke uden selskab; her lå der sovende mennesker under hver eneste sten og jordhøj. Akkurat så meget selskab, som han trængte til for ikke at føle ensomhed og uhygge.

Han tog straks vejen hen til den nykastede grav. Han gik derhen, dels fordi der stod nogle skyggefulde træer, dels fordi han trængte til selskab. Han troede måske, at denne døde, der

så nylig var blevet lagt ned i graven, kunne være en bedre beskyttelse mod ensomheden end de for længst hensovede.

Han bøjede næsten knæ med ryggen til den store jordhøj på randen af graven. Det lykkedes ham at skyde sækken i vejret, så den stod fast på højen, og at løse de svære læderremme, der holdt den fast. Det var en stor dag, en fridag; han kastede også pelsen. Med stort velbehag satte han sig i græsset, så nær ved graven, at de lange ben med strømperne, der var bundet under knæet, og de tykke snøresko hang ned over kanten af graven.

Først sad han stille temmelig længe med øjnene stift hæftede på kisten. Når man havde sådan en angst i sig som han, kunne man aldrig være forsigtig nok. Men kisten rørte sig virkelig slet ikke; det var umuligt at mistænke den for at gemme nogen snare.

Aldrig så snart var han sikker i sin sag, før han stak hånden ned i et siderum på sækken og tog violin og bue frem. Og med det samme nikkede han til den døde nede i graven. Siden han var så stille, skulle han få noget kønt at høre.

Dette var noget meget sjældent; der var ikke mange, der fik lov at høre ham spille. Ingen fik ham at høre på de gårde, hvor de hidsede hundene på ham og kaldte ham Gedebukken. Men det kunne ske, at de fik ham at høre i et hus, hvor de talte sagte og gik stille og ikke spurgte ham, om han ville købe gedeskind. Sådan et sted tog han tit violinen frem og gav noget til bedste. Og det var en stor udmærkelse, den største, han kunne vise nogen.

Som han sad der og spillede på kanten af graven, lød det slet ikke ilde. Han spillede ikke en falsk tone, og han spillede så sagte og blidt, at det knap kunne høres til den næste grav.

Se, det mærkelige ved tingen var nu, at det slet ikke var dalkarlen, der kunne spille, men det var hans violin, der kunne huske nogle små melodier. De kom frem af den, så snart han lod buen glide hen over den. Det havde måske ikke haft så meget at sige for en anden, men for ham, der selv ikke kunne huske en eneste melodi, var det den allerkosteligste gave at eje sådan en violin, der spillede af sig selv.

Mens han spillede, sad han med et strålende smil som en, der hører et barn pludre. Det var violinen, der talte og talte; han lyttede kun. Det var dog mærkeligt, at man fik alle disse smukke ting at høre, så snart man lod buen glide hen over strengene. Det sørgede violinen for; den vidste, hvordan det skulle være, og dalkarlen sad kun og lyttede.

Der voksede melodier op af den violin, ligesom der vokser græs op af jorden. Ingen kunne forstå, hvordan det gik til. Vorherre havde indrettet det sådan.

Dalkarlen havde i sinde at blive siddende stille der hele dagen og lade de kære toner vokse op af violinen som små hvide og brogede blomster. Han ville spille en hel eng fuld af blomster, spille en hel lang dal fuld, en hel stor slette.

Men hun, der lå skindød nede i kisten, havde tydeligt hørt violinspillet, og på hende havde det gjort en underlig virkning. Tonerne havde bragt hende til at drømme, og det, hun havde set i drømme, havde sat hende i en sådan sindsbevægelse, at hendes hjerte begyndte at banke, hendes blod at strømme, og hun vågnede.

Nu var det så, at alt hvad hun havde oplevet, mens hun lå skindød, de tanker, hun da havde haft, og også den sidste drøm – det var alt sammen glemt og borte, i samme øjeblik hun

vågnede til sin sædvanlige bevidsthed. Hun vidste ikke engang, at hun lå i sin kiste, men troede, at hun stadig lå syg hjemme i sin seng. Hun syntes blot, det var underligt, at hun levede endnu. For lidt siden, inden hun faldt i søvn, var hun jo midt i dødskampen. Det måtte jo være forbi med hende for længe siden. Hun havde taget afsked med plejeforældrene, med sine søskende og med tjenestefolkene. Provsten havde selv været hos dem og berettet hende, for hendes plejefader syntes ikke, han havde kræfter til selv at gøre det. For flere dage siden havde hun vendt sit sind bort fra alle jordiske ting. Det var ubegribeligt, at hun ikke var død.

Det undrede hende, der var så mørkt i det værelse, hvor hun lå. Der havde jo brændt lys alle de andre nætter, mens hun var syg. Og så havde de ladet tæppet glide af hende. Hun lå der og blev så kold som is.

Hun rejste sig lidt for at trække tæppet over sig. Da slog hun panden mod kistelåget, og sank ned i kisten igen med et lille skrig af smerte.

Hun havde stødt sig temmelig hårdt og faldt straks igen i dvale. Hun lå lige så ubevægelig som før, og det var, som om livet var flygtet på ny. Dalkarlen, der havde hørt både stødet og skriget, havde øjeblikkelig lagt violinen fra sig og givet sig til at lytte. Men der var ikke mere at høre, ikke det mindste.

Han gav sig igen til at stirre lige så opmærksomt på kisten som før. Han sad og nikkede, som om han ville sige ja til det, han selv tænkte, nemlig, at ingen ting her på jorden er at stole på. Her havde han haft den tavseste, bedste kammerat, men var han nu ikke også blevet skuffet af ham?

Han sad og så på kisten, som om han ville se tværs igennem den. Til sidst, da den blev ved at være ganske stille, tog han igen sin violin og gav sig til at spille.

Men nu ville violinen ikke. Hvor blidt og ømt han end strøg den, så kom der ikke flere melodier frem. Det var så sørgeligt, at han var nærved at græde. Han havde haft i sinde at sidde stille og høre på sin violin hele dagen, og nu ville den ikke mere.

Han kunne nok forstå grunden. Violinen var urolig og bange for det, der rørte sig nede i kisten. Den havde glemt alle sine melodier og tænkte ikke på andet, end hvad det mon var, der havde banket på kistelåget. Sådan er det jo; man glemmer alt, når man er bange.

Han forstod, at han måtte få violinen rolig igen, hvis han ville høre mere.

Han havde haft det så godt, bedre end i mange år. – Hvis der virkelig var noget slemt i kisten, var det så ikke bedst at slippe det ud? Så blev violinen glad, og der ville igen vokse smukke blomster op af den.

Han lukkede rask sin store sæk op og gav sig til at lede mellem knive, save og hammere, til han fandt en skruetrækker. Et øjeblik efter var han nede i graven, lå på knæ og skruede låget af kisten.

Han pillede den ene skrue ud efter den anden, til han omsider kunne rejse låget op imod gravens ene væg. I det samme gled også svededugen bort fra den skindødes ansigt.

Så snart den friske luft nåede Ingrid, slog hun øjnene op. Og nu var det jo lyst omkring hende. De måtte have flyttet hende. Nu lå hun i et gult kammer med grønt loft og en stor lysekrone i loftet.

Kammeret var lille, men sengen var endnu mindre. Hvorfor havde hun en fornemmelse, som om hendes arme og ben var bundet? Var det, for at hun skulle ligge stille i den lille, snævre seng?

Det var underligt, at de havde givet hende en salmebog under hagen. Det gjorde man jo ellers kun ved lig.

Mellem fingrene havde hun en lille blomsterbuket. Hendes plejemoder havde klippet et par kviste af sin blomstrende myrte og lagt mellem hendes hænder. Ingrid var meget forbavset. Hvad gik der af hendes plejemoder?

Hun så, at de havde givet hende en hovedpude med brede kniplinger og et lærreds lagen med fine læg. Det var hun meget glad over; hun kunne godt lide at have det fint. Men hun ville dog hellere have haft et varmt tæppe over sig. Det kunne da aldrig være godt for en syg at ligge uden tæppe.

Ingrid var lige ved at holde hænderne for øjnene og give sig til at græde. Hun frøs så bitterligt.

I det samme følte hun noget hårdt og køligt mod sin kind. Hun kom til at smile, det var den gamle, røde træhest, den trebenede Camilla, der lå ved siden af hende på hovedpuden. Lille broder, som aldrig kunne sove en nat uden at have den ved siden af sig i sengen, havde nu lagt den ind til hende. Det var kærligt gjort af lille broder. Ingrid fik endnu mere lyst til at græde, da hun forstod, at lille broder ville trøste hende med træhesten.

Men hun kom ikke så vidt, at hun gav sig til at græde. Sandheden gik på én gang op for hende. Lille broder havde givet hende træhesten, og moder havde givet hende sine hvide

myrteblomster, og salmebogen var lagt under hendes hage, fordi de havde troet, hun var død.

Ingrid greb med begge hænder fast om kistens sider og rejste sig op. Den lille smalle seng var en kiste, og det lille gule kammer var en grav. Det hele var meget svært at forstå. Hun kunne slet ikke begribe, at dette vedkom hende, at det var hende, der var blevet svøbt som lig og sat ned i graven. Hun lå såmænd nok alligevel hjemme i sin seng og så eller drømte alt dette. Det ville nok snart vise sig, at det ikke var rigtig virkelighed, men at alting var som sædvanligt.

Pludselig fandt hun forklaringen på det hele. Jeg har så ofte underlige drømme, tænkte hun. Dette er kun et syn, jeg har. Og hun sukkede glad og lettet. Hun lagde sig endog ned i kisten igen. Hun var så sikker på, det var hendes egen gamle seng. Den var såmænd heller ikke så meget bred.

Al denne tid stod dalkarlen nede i graven lige ved Ingrids fødder. Han stod kun et par alen fra hende, men hun havde ikke set ham. Det kom vist ikke af, at han, så snart den døde i kisten havde slået øjnene op og begyndt at røre sig, prøvede på at krybe sammen i en krog og skjule sig. Hun havde nok kunnet se ham, skønt han holdt kistelåget foran sig som en skærm, hvis der ikke lige til nu havde ligget som en hvid tåge for hendes øjne, så hun ikke kunne se andet end det allernærmeste rigtig tydeligt. Ingrid kunne jo ikke engang se, at hun havde jordvægge om sig. Hun havde holdt solen for en stor lysekrone og de skyggende linde for et tag.

Den stakkels dalkarl stod og ventede på, at det, der bevægede sig i kisten, skulle gå sin vej. Det faldt ham ikke ind, at det ikke ville gå uopfordret. Det havde jo banket, fordi det ville ud. Han

stod længe med hovedet bag kistelåget og ventede på, at det skulle gå. Han kiggede ud, da han syntes, at nu måtte det være borte. Men det havde ikke rørt sig; det blev liggende på sit leje af høvlspåner.

Det kunne han ikke finde sig i; han måtte snart have en ende på det. Det var længe siden hans violin havde talt så kønt som i dag; han længtes efter igen at sidde i ro hos den.

Ingrid, der næsten var faldet i søvn igen, hørte sig pludselig tiltalt i syngende dalardialekt.

"Nu synes jeg, det er på tiden, du står op."

Så snart han havde sagt det, gemte han sit hoved. Han rystede sådan over sin dristighed, at han var nær ved at tabe hele låget.

Men den hvide tåge, som Ingrid havde haft for øjnene, forsvandt helt og holdent, da hun hørte et menneske tale. Hun så en mand stå i en krog ved fodenden af kisten og holde et kistelåg foran sig. Hun indså straks, at hun ikke kunne lægge sig ned og tro, det var et drømmesyn. Her var der ganske sikkert en virkelighed, som hun måtte se at klare. Det så unægtelig ud til, at kisten var en kiste og graven en grav, og at hun selv for et par minutter siden ikke var andet end et svøbt og begravet lig.

For første gang blev hun for alvor rædselsslagen over det, der var sket med hende. At tænke sig, at hun kunne være virkelig død i dette øjeblik! Hun kunne have været et fælt lig, nær ved at gå i forrådnelse. Hun var sat ned i graven, for at de skulle kaste jord på hende; hun var ikke mere værd end en stump græstørv, hun var helt kastet hen. Ormene måtte gerne æde hende. Det var der ingen, der brød sig om.

Ingrid trængte så hårdt til at have et menneske hos sig i denne store rædsel. Hun havde genkendt Gedebukken, straks da han stak hovedet frem. Det var en gammel bekendt fra præstegården; hun var ikke det mindste bange for ham. Nu ville hun have ham hen til sig. Hun brød sig ikke noget om, at han kun var en idiot. Det var jo dog et levende menneske. Hun ville have ham så nær hen til sig, at hun kunne mærke, hun hørte hjemme blandt de levende og ikke blandt de døde.

"Å, kom for Guds skyld hen til mig," sagde hun med gråden i halsen. Hun rejste sig op i kisten og rakte armene ud imod ham.

Men dalkarlen tænkte kun på sit. Når hun så gerne ville lokke ham hen til sig, besluttede han at stille sine betingelser.

"Ja," sagde han, "hvis du vil gå din vej."

Ingrid prøvede straks på at gøre, som han sagde, men hun var så tæt indsvøbt i lagener, at hun havde ondt ved at rejse sig.

"Du må komme og hjælpe mig," sagde hun. Dels var hun nødt til det, og dels var det, fordi hun var så bange for, at hun ikke rigtig var undgået døden. Hun måtte være i nærheden af nogen, der levede.

Han kom virkelig hen til hende, idet han klemte sig frem mellem kisten og den ene side af graven. Han bøjede sig ned over hende, løftede hende op af graven og satte hende ned på grønsværet ved siden af den åbne grav.

Ingrid kunne ikke gøre ved det – hun slog armene om halsen på ham, lagde sit hoved på hans skulder og hulkede. Bagefter kunne hun ikke forstå, at hun kunne gøre det, og at hun ikke var bange for ham. Det var dels af glæde over, at han var et

menneske, et levende menneske, og dels af taknemmelighed, fordi han havde frelst hende.

Hvad skulle der dog være blevet af hende, hvis han ikke havde været! Det var ham, der havde løftet kistelåget op, der havde ført hende tilbage til livet. Hun vidste jo ikke, hvordan noget af det var gået til, men det var dog sikkert ham, der havde lukket kisten op. Hvad skulle der være blevet af hende, hvis han ikke havde gjort det? Så var hun vågnet, indespærret i den sorte kiste. Hun ville have banket, råbt. Men hvem kunne høre hende, når hun lå seks fod under jorden. Ingrid turde ikke tænke på det; hun gik helt op i taknemmelighed over at være frelst. Hun måtte have en at takke. Hun måtte lægge sit hoved til et menneskes bryst og græde af taknemmelighed.

Det var næsten det mærkeligste af alt, hvad der hændte denne dag, at dalkarlen ikke stødte hende bort. Men det stod ikke klart for ham, at hun levede. Han troede, hun var død, og han vidste, at det ikke var rådeligt at gøre en død imod. Men så snart det lod sig gøre, gjorde han sig fri for hende og dukkede ned i graven. Han lagde låget til rette på kisten, satte skruerne i og gjorde det fast som før. Så ville kisten vel nok blive ganske stille og violinen få sin ro og sine melodier tilbage.

Imidlertid sad Ingrid i græsset og prøvede på at tænke sig om. Hun så hen på kirken og fik øje på heste og vogne på kirkebakken. Så begyndte sammenhængen at gå op for hende. Det var søndag, de havde sat hende i graven om morgenen, og nu var de inde i kirken.

Ingrid blev grebet af en stor skræk. Gudstjenesten var måske snart forbi, og så ville folk komme ud og se hende. Og hun

havde jo slet ikke andet på end et lagen. Hun var jo næsten nøgen.

Tænk, om så mange mennesker kom og så hende sådan. Det syn ville de aldrig glemme. Og hun ville skamme sig over det hele sit liv.

Hvor skulle hun dog få nogle klæder? Et øjeblik tænkte hun på at kaste dalkarlens pels om sig, men hun syntes ikke, hun kom til at ligne andre mennesker stort mere ved det.

Hun vendte sig hurtigt om til den gale, der endnu sled med kistelåget.

"Hør," sagde hun til ham, "du må lade mig krybe ned i din sæk."

I samme øjeblik var hun henne ved den store lædersæk, der indeholdt varer nok til en hel markedsbod, og begyndte at lukke den op.

"Å, du må komme op og hjælpe mig."

Hun behøvede ikke at bede forgæves. Da dalkarlen så hende røre ved hans sager, kom han straks op.

"Rører du ved min sæk?" spurgte han truende.

Ingrid lagde ikke mærke til, at han talte i en hård tone, hun regnede ham stadig for sin bedste ven.

"Å, kære, gode mand," sagde hun, "hjælp mig, så folk ikke kommer og ser mig. Tøm dine varer ud et eller andet sted, og lad mig krybe ned i sækken, og bær mig hjem! Å, gør det, gør det. Jeg bor i præstegården, og den ligger kun et lille stykke herfra. Du ved nok, hvor den ligger."

Manden stod og så på hende med sløve øjne. Hun vidste ikke, om han havde forstået et ord af, hvad hun sagde.

Hun gentog det, men han gjorde ikke mine til at lystre hende.

Hun begyndte igen at rive tingene op af sækken. Da stampede han i jorden og rev sækken fra hende.

Hvordan skulle Ingrid dog få ham til at gøre, hvad hun ville?

Ved siden af hende i græsset lå en violin og en bue. Hun tog dem op, hun vidste ikke selv hvorfor. Hun havde sagtens været så meget sammen med violinspillere, at hun ikke kunne tåle at se et instrument ligge på jorden.

Så snart hun rørte ved violinen, slap han sækken og rev violinen fra hende.

Han blev åbenbart aldeles ude af sig selv, når hun rørte ved violinen. Han så ond ud.

Hvad i alverden skulle hun finde på, så hun kunne slippe bort, inden folk kom ud af kirken?

Hun gav sig til at love ham alle mulige ting, som man lover børn, når man vil have dem artige.

"Jeg skal bede fader købe et helt dusin leer af dig. Jeg skal lukke alle hundene inde, når du kommer til præstegården. Jeg skal bede moder give dig et godt måltid mad."

Men der var ingen tegn til, at han ville give efter.

Hun kom til at tænke på violinen og sagde i fortvivlelse:

"Hvis du vil bære mig hen i præstegården, vil jeg spille for dig."

Endelig fløj der et smil over hans ansigt. Det var nok det, han ville have.

"Jeg skal spille for dig hele eftermiddagen, jeg skal spille så længe, du vil."

"Vil du lære violinen nye melodier?" spurgte han.

"Ja, det vil jeg rigtignok."

Men Ingrid blev både forbavset og forknyt; for han tog et kraftigt tag i sækken og rykkede den til sig. Han slæbte den hen over gravene, og pengeurter og ambra, der voksede på dem, knustes under den, som om det var en tromle.

Han trak den hen til en bunke kvas og visne blade og gamle kranse, der lå ved kirkegårdsmuren. Dér tog han alt det op, der var i sækken, og gemte det godt inde i bunken.

Da den var tom, kom han tilbage til Ingrid.

"Nu kan du krybe ind," sagde han.

Ingrid stod op i sækken og krøb sammen på træbunden. Manden spændte alle remme lige så omhyggeligt, som når han gik med sine sædvanlige varer, bukkede sig igen, så han næsten sank i knæ, stak armene ind i selerne, spændte et par remme overkors på brystet og rejste sig. Da han havde gået et par skridt, gav han sig til at le. Den sæk, han havde på ryggen, var så let, at han kunne danse med den.

Der var ikke mere end en fjerdingvej fra kirken til præstegården. Det var ikke mere end dalkarlen kunne gå på tyve minutter. Ingrid ønskede blot, han ville gå så rask, at hun kunne nå hjem, før folk kom fra kirken. Hun kunne ikke udholde den tanke, at så mange mennesker skulle se hende. Det var bedst at komme hjem, mens der ikke var andre på gården end hendes plejemoder og pigerne.

Ingrid havde taget den lille buket med blomster fra plejemoderens myrte med fra kisten. Den var hun så glad over, at hun kyssede den den ene gang efter den anden. Den bragte hende til at tænke mildere på plejemoderen end nogen sinde

før. Men naturligvis ville hun, hvordan det så var, have tænkt mildt på hende. Den, der kommer lige fra graven, tænker milde og lyse tanker om alt, hvad der lever og rører sig på jordens overflade.

Nu forstod hun så godt, at præstekonen måtte holde meget mere af de andre børn, der var hendes egne, end af plejedatteren. Og når de havde det så småt i præstegården, at de ikke havde råd til at holde barnepige, så syntes hun nu, det var ganske rimeligt, at hun måtte passe sine små søskende. Og når hendes søskende ikke var gode imod hende, så kom det kun af, at de havde vænnet sig til at betragte hende som deres pige. Det var ikke så let for dem at huske, at hun var blevet optaget i præstegården for at være deres søster.

Og til syvende og sidst kom det alt sammen af fattigdommen. Når fader engang fik et andet kald, når han blev provst eller blot sognepræst, så blev det nok godt alt sammen. Da fik hun nok den første tid tilbage, da de alle havde elsket hende. Å, det blev nok alt sammen igen som før. Ingrid kyssede sine blomster. Det havde måske ikke været moders mening at være hård. Det var kun fattigdommen, der havde gjort hende så underlig slem.

Men nu gjorde det hende for resten ikke mere noget, hvordan de så var imod hende. For fremtiden kunne ingenting gøre hende ondt; for nu ville hun altid være glad over at leve. Og hvis det blev rigtig svært igen, så ville hun blot tænke på moders myrte og lille broders hest.

Det var glæde nok at vide, at hun blev båret levende henad vejen. I morges havde ingen troet, at hun nogen sinde mere skulle komme på disse veje og bakker. Og duftende kløver, og

små fugle, der sang, og de smukke skyggefulde træer, alt det havde været til glæde for de levende. Det havde slet ikke været til for hende.

Men som sagt, hun fik ikke lang tid at tænke sig om; for på tyve minutter var dalkarlen i præstegården.

Der var ikke andre hjemme end præstekonen og pigerne, ganske som Ingrid havde ønsket. Præstekonen havde hele formiddagen haft travlt med at lave mad til begravelsesgildet. Nu ventede hun snart de fremmede, og nu var også alt så godt som færdigt. Hun havde lige været inde i sovekammeret og taget sin sorte kjole på.

Hun kastede et blik hen ad kirkevejen, men der var endnu ingen vogne at se. Så tog hun tiden i agt og gik endnu en gang ud i køkkenet for at smage på maden.

Hun var vel tilfreds, for det var alt sammen som det skulle være, og det kan man ikke andet end være glad over, selv om man har sorg. I køkkenet var der kun én pige, og det var en, som præstekonen havde haft med sig hjemmefra, så hun syntes, hun kunne tale fortroligt med hende.

"Jeg synes såmænd, Lisa," sagde hun, "at hvem som helst kunne være fornøjet med sådan en begravelse."

"Kunne hun dog bare se ned på jorden og se den stads, De gør af hende," sagde Lisa. "Så ville hun nok blive glad."

"Å," sagde præstekonen, "mig blev hun såmænd aldrig fornøjet med."

"Nu er hun død," sagde pigen, "og jeg er ikke den, der skal sige noget om en, der knap nok er kommet i jorden."

"Jeg har måttet døje mange hårde ord af min mand for hendes skyld," sagde plejemoderen.

Præstekonen trængte til at tale med nogen om den døde. Hun havde haft lidt samvittighedsnag for hendes skyld, og derfor var det, hun havde lavet til til sådan et stort begravelsesgilde. Hun syntes, at samvittighedsnaget gerne kunne gå over, når hun nu havde haft så meget besvær med begravelsen, men det gjorde det ingenlunde. Og hendes mand gik også og havde samvittighedsnag og sagde, at den unge pige havde ikke haft det som et af deres egne børn, og det havde de dog lovet, da de adopterede hende. Og han sagde, det havde været bedre, om de aldrig havde taget hende, når de dog ikke havde kunnet undgå at lade hende mærke, at de holdt mere af deres egne børn. – Og nu trængte plejemoderen til at tale med nogen om den unge pige for at høre, om folk syntes, hun havde været ond imod hende.

Hun så, at Lisa gav sig til at røre voldsomt i en gryde, som om hun havde ondt ved at beherske sin vrede. Det var en klog pige, der nok forstod, hvordan hun skulle gøre sig gode venner med sin madmoder.

"Jeg synes jo da nok," begyndte Lisa, "at når man har en moder, som altid sørger for en og passer på, at man er hel og ren, så kunne man gerne lyde hende og gøre hende tilpas. Og når man får lov at være i en god præstegård og bliver opdraget som ordentlige folk, så skulle man prøve at gøre gavn for føden og ikke bare gå og tosse om og drømme. Jeg gad nok vidst, hvordan det var gået, hvis De ikke havde taget Dem af den stakkels tøs. Så havde hun vel løbet om med linedanserne og var død på gaden som et andet skarn."

Der kom en dalkarl gående over gården; han gik med sækken på ryggen, skønt det var søndag. Han kom ganske stille ind ad

den åbne køkkendør og nejede, da han kom ind, men der var ingen, der hilste igen. Både madmoderen og pigen så ham, men da de kendte ham, fandt de det ikke nødvendigt at afbryde samtalen.

Præstekonen var ivrig for at fortsætte; hun mærkede, at hun netop ville få det at høre, som hun trængte til som lindring for samvittigheden.

"Det er måske lige så godt, hun er borte," sagde hun.

"Ja, ved fruen hvad," sagde pigen ivrigt, "det tror jeg også. Præsten synes; i alt fald vil han snart føle det. Nu skal fruen se, her bliver fred i huset, og det trænger han til."

"Å, ja," sagde plejemoderen, "jeg var jo nødt til at holde igen. Der skulle altid kostes så meget tøj på hende, så det var rent forskrækkeligt. Han var så bange for, at hun ikke skulle få lige så meget som de andre, at hun somme tider endog fik mere. Og der gik så meget til, nu da hun var voksen."

"Nu giver fruen vel Grete hendes musselinskjole?"

"Ja, enten skal Grete have den, eller også tager jeg den selv."

"Hun efterlader sig ikke stort, stakkel."

"Der er ingen, der forlanger at arve noget efter hende," sagde plejemoderen. "Jeg ville være glad, hvis jeg kunne huske, jeg havde hørt et godt ord af hende."

Dette var kun sådan noget, som man siger, når man har samvittighedsnag og vil forsvare sig. Det var slet ikke noget, plejemoderen virkelig mente.

Dalkarlen bar sig ad, ganske som når han kom for at handle. Han stod lidt og så sig om i køkkenet, skubbede så ganske langsomt sækken op på et bord og spændte armseler og remme op. Derpå så han sig endnu en gang om, for at han ikke skulle

blive angrebet af kat eller hund, rettede ryggen og gav sig til at lukke de to læderklapper op, der var fastgjort med utallige spænder og knuder.

"Han skal ikke ulejlige sig med at lukke sækken op i dag," sagde Lisa. "Det er søndag, og så ved han nok, at vi ikke køber noget."

Men hun brød sig ikke videre om, at den gale blev ved at spænde remmene op. Hun vendte sig om til præstekonen. Det var en god lejlighed for hende til at indsmigre sig.

"Jeg ved ikke engang, om hun var god imod børnene. Jeg hørte dem så tit græde og klage sig inde i barnekammeret."

"Som hun var mod deres moder, var hun vel mod dem," sagde præstekonen, "men nu græder de naturligvis over, at hun er død."

"De forstår ikke deres eget bedste," sagde pigen, "men fruen kan være vis på, om en måned er der ingen, der græder mere over hende."

I det samme vendte de sig begge to om fra skorstenen og så hen imod bordet, hvor dalkarlen stod og lukkede op for den store sæk. De havde hørt en underlig lyd, noget, der lignede et suk eller en hulken. Manden lukkede netop det inderste låg op, og op af sækken rejste sig den nylig begravede plejedatter, akkurat sådan, som da de lagde hende i kisten.

Og dog så hun heller ikke sådan ud. Hun var på en måde langt mere død nu, end da de lagde hende ned. Da havde hun endnu næsten samme farve, som da hun levede; nu var hun askegrå i ansigtet, blåsort om munden, og øjnene lå dybt inde i hovedet.

Hun sagde intet, men hendes ansigt udtrykte den største fortvivlelse, og hun rakte bedende og afværgende den myrtebuket frem, som hun havde fået af plejemoderen.

Det var et syn, som mennesker ikke kunne bære. Plejemoderen styrtede besvimet om. Pigen stod stille et øjeblik, stirrede på datteren og på moderen, slog så hænderne for øjnene, fo'r ind i pigekammeret og låsede døren.

"Nej," sagde hun, "det er ikke mig, hun har ærinde til; det er ikke noget, der kommer mig ved."

Men Ingrid vendte sig om til dalkarlen.

"Luk mig ind i din sæk igen og bær mig bort. Hører du! Bær mig bort, bær mig derhen, hvor du fandt mig."

Dalkarlen kom tilfældigvis til at se ud af vinduet. Der kom en lang række vogne og kærrer kørende op ad alléen og ind i gården. Nå, sådan; ja, så ville han ikke blive der. Det syntes han slet ikke om.

Ingrid krøb sammen på bunden af sækken, talte ikke et ord mere, men hulkede blot. Klapper og låg blev spændt til, og hun blev igen løftet op på ryggen og båret bort. De, der kom til begravelsen, lo ad Gedebukken, der skyndte sig afsted og nejede og nejede for hver en hest, han mødte.

5

Anna Stina var en gammel kone, der boede dybt inde i skoven. Hun gik dem undertiden til hånde i præstegården og kom altid ned ad bakkerne, som hun var kaldet, når der var bagning eller vask. Det var en rar, klog, gammel kone, og hun og Ingrid var gode venner, så snart den unge pige kunne tænke en tanke, besluttede hun at tage sin tilflugt til hende.

"Hør," sagde hun til dalkarlen, "når du kommer op på landevejen, skal du dreje ind i skoven, gå så ligefrem, til du kommer til et led; dér skal du dreje af til venstre. Så skal du igen gå ligefrem, til du kommer til den store grusgrav. Derfra kan du se et hus, og dér skal du bringe mig hen, og dér skal jeg spille for dig."

Den korte og barske måde, hun talte på, da hun gav ham sine befalinger, skurrede hende selv i ørene. Hun var jo nødt til at tale sådan for at blive adlydt; ellers gik det ikke. Men hun var nok den rette til at befale over et andet menneske, hun, der ikke engang havde ret til at leve!

Efter dette ville hun aldrig mere føle, hun havde ret til at leve. Det var det forfærdelige ved det, der var hændt hende. Dér havde hun nu gået i præstegården i seks år og havde ikke kunnet gøre sig blot så afholdt, at de ønskede at beholde hende i live. Og den, som ingen elsker, har ikke ret til at leve.

Hun kunne ikke sige, hvor hun vidste, det forholdt sig sådan, men det var jo soleklart. Hun vidste det af, at i det øjeblik, hun hørte, de ikke brød sig om hende, var der kommet en jernhånd og havde knuget sig om hendes hjerte og trykket det sammen

for at tvinge det til at stå stille. Ja, det var livet selv, der blev lukket for hende. Og i samme øjeblik, som hun var vendt tilbage fra døden og følte livslysten flamme højt og stærkt inden i sig, netop da blev det, som giver én lov at være til, revet fra hende.

Det var værre end en dødsdom. Det var meget grusommere end en almindelig dødsdom. Hun vidste, hvad det lignede. Det var, som når man fælder træer, ikke på den almindelige måde, hvor man kun hugger stammen over, men sådan, at man hugger rødderne af træet og lader det blive stående i jorden og dø af sig selv. Dér står træet og begriber ikke, hvorfor det ikke længere får næring og saft. Det kæmper og strider for at leve, men bladene bliver mindre og mindre, det skyder ingen ny skud, barken falder af. Og det må dø, fordi det er skilt fra livskilden. Sådan er det, det må dø.

Omsider satte dalkarlen sækken ned på stenflisen udenfor et lille hus, der lå midt ude i den vilde skov.

Døren var lukket, men så snart Ingrid var kommet op af sækken, tog hun nøglen frem under dørtrinnet, lukkede op og gik ind.

Ingrid kendte huset ud og ind og alt hvad der var i det. Det var ikke første gang, hun kom her for at få trøst. Det var ikke første gang, hun kom og fortalte gamle Anna Stina, at hun ikke kunne holde det ud derhjemme, at plejemoderen var så hård imod hende, så hun ikke mere ville tilbage til præstegården.

Men hver gang hun kom havde den gamle talt hende til fornuft og bragt hende til ro igen. Hun havde lavet hende noget skrækkelig kaffe af brændte ærter og cikorie, uden en eneste bønne, men som alligevel havde sat mod i hende. Og til sidst havde hun fået hende til at le ad det alt sammen og opmuntret

hende sådan, at hun havde danset vals ned ad skovbakkerne på hjemvejen.

Selv om Anna Stina havde været hjemme og lavet sin skrækkelige kaffe, havde det sagtens ikke hjulpet Ingrid denne gang. Men den gamle var nede i præstegården til begravelsen, for præstekonen havde ikke glemt at indbyde nogen af dem, som datteren havde holdt af. Det kom vel også af hendes samvittighedsnag.

Men inde i den gamle Annas stue var alt som sædvanlig. Og da Ingrid så sofabænken med træsædet og det hvidskurede bord og katten og kaffekedlen, da følte hun sig vel ikke trøstet eller opmuntret, men hun følte, at hun var et sted, hvor hun kunne give sin sorg frit løb.

Det var en lindring, at hun her ikke behøvede at tænke på andet end at græde og klage.

Hun gik lige hen til sofabænken, kastede sig ned på træsædet og lå der og græd, hun vidste ikke hvor længe.

Dalkarlen sad udenfor på stenflisen, han havde ikke lyst til at gå ind i stuen for kattens skyld. Han ventede, at Ingrid skulle komme ud at spille for ham. Han havde for længe siden taget violinen frem. Da det varede så længe, inden hun kom, gav han sig selv til at spille.

Han spillede dæmpet og blidt, som han plejede. Det var knap nok, violinspillet kunne høres ind til den unge pige.

Ingrid følte den ene kuldegysning efter den anden fare igennem sig. Sådan havde hun haft det, da hun blev syg. Nu blev hun vel nok syg igen. Det var også det bedste, om feberen nu ville tage hende og gøre det rigtigt af med hende.

Da violinspillet lød ind til hende, rejste hun sig op og så sig om med forvildede øjne. Hvem var det, der spillede? Var det hendes student? Var han nu endelig kommet?

Det gik dog straks op for hende at det måtte være dalkarlen, og hun lagde sig ned igen med et suk.

Hun kunne slet ikke følge med, hvad der blev spillet. Men så snart hun lukkede øjnene, fik violinen studentens stemme. Hun hørte også, hvad han sagde; han talte med hendes plejemoder og forsvarede Ingrid. Han talte lige så kønt, som han havde talt til hr. og fru Blomgren. Ingrid trængte så meget til kærlighed, sagde han. Det var det, hun havde savnet. Det var derfor, hun ikke altid havde passet sit arbejde, men ladet drømmene adsprede sig. Men der var ingen, der vidste, hvor hun kunne slide og slæbe for dem, der elskede hende. For dem kunne hun bære sorg og sygdom og foragt og fattigdom. For dem ville hun være stærk som en kæmpe og tålmodig som en slave.

Ingrid hørte ham tydeligt, og der faldt ro over hende. Ja, det var sandt. Havde plejemoderen blot elsket hende, skulle hun nok have fået at se, hvad Ingrid duede til. Men da hun ikke holdt af hende, var Ingrid slået med lamhed. Ja, sådan var det.

Nu mærkede hun ikke mere til febergysningerne. Hun lå kun og hørte på, hvad studenten sagde.

Hun sov nok nu og da; for den ene gang efter den anden troede hun, hun lå i graven, og da var det altid studenten, der kom og tog hende op af kisten. Hun lå og stredes med ham om det. "Nu da jeg drømmer, er det dig, der kommer!" sagde hun.

"Det er altid mig, der kommer og hjælper dig, Ingrid," sagde han. "Det ved du da nok. Jeg tager dig op af graven, jeg bærer dig på mine skuldre, jeg spiller dig til ro. Det er altid mig."

Det, der stadig forstyrrede og vækkede hende, var at hun skulle op og spille for dalkarlen. Hun rejste sig flere gange for at gøre det, men kunne ikke.

Så snart hun sank ned på sofaen, drømte hun. Hun sad sammenkrøbet i sækken, og studenten bar hende gennem skoven. Det var altid ham.

"Men det var ikke dig," sagde hun til ham.

"Vist var det mig," sagde han og smilede ad hendes modsigelser. "Du har jo gået og tænkt på mig hver dag i alle disse år; så kan du da nok forstå, at jeg ikke kunne lade være at hjælpe dig, når du var i så stor fare."

Det fandt hun jo også indlysende, og så begyndte hun at indse, at han havde ret, og at det var ham.

Men der var en så uendelig salighed i dette, at hun vågnede på ny. Da lå kærligheden og bævede i hele hendes væsen. Den kunne ikke være mere virkelig, hvis hun havde set og talt med den elskede.

"Hvorfor kommer han aldrig i livet?" sagde hun halvhøjt. "Hvorfor kommer han kun i mine drømme?"

Hun vovede ikke at røre sig. Da ville kærligheden flyve sin vej. Det var, som om en sky fugl havde sat sig på hendes skulder, og hun var bange for at skræmme den bort.

Hvis hun rørte sig, ville fuglen flyve og sorgen få magt med hende.

Da hun omsider vågnede rigtigt, var der tusmørke i stuen. Hun måtte altså have sovet hele eftermiddagen og aftenen. På den tid af året faldt mørket ikke på før efter klokken ti.

Violinspillet var også hørt op. Dalkarlen var vel gået sin vej.

Anna Stina var ikke kommet endnu. Hun blev vist borte hele natten.

Det var den unge pige ligegyldigt; hun havde ikke lyst til andet end igen at lægge sig ned og sove. Hun var bange for al den sorg og fortvivlelse, der faldt over hende, så snart hun vågnede.

Men så fik hun noget nyt at spekulere på. Hvem havde lukket døren, hvem havde bredt Anna Stinas store sjal over hende, og hvem havde lagt et stykke tørt brød ved siden af hende på bænken?

Havde han, Gedebukken, gjort alt det for hende?

Et øjeblik syntes hun, hun så drøm og liv stå ved siden af hinanden og kappes om at trøste hende. Og drømmen stod glad og smilende og udøste al kærlighedens lykke over hende for at opmuntre hende. Men også det fattige, bitre, hårde liv kom med en lille venlig skærv for at vise, at det ikke mente det så slemt med hende, som det så ud til.

6

Ingrid og Anna Stina kom gående gennem den mørke skov. De havde gået i fire dage og sovet tre nætter i sæterhytter. Ingrid var mat og mødig, hendes ansigt var gennemsigtig blegt. Øjnene var indsunkne og skinnede af feber. Den gamle Anna Stina kastede nu og da i smug et uroligt blik på hende og bad Gud holde Ingrids kræfter oppe, så hun ikke sank om på en tue og døde. Undertiden kunne den gamle ikke lade være at se sig om med et uroligt blik. Hun havde en uhyggelig fornemmelse af, at den gamle med leen kom listende efter dem gennem skoven for at tage hende tilbage, der både ved Guds ord og ved jordpåkastelse var viet til ham.

Gamle Anna Stina var lille og undersætsig med et stort firkantet ansigt, der så så klogt ud, at det næsten var smukt. Hun var ikke overtroisk; hun boede ganske alene midt ude i skoven uden at være bange hverken for trolde eller vætter, men som hun gik der ved siden af Ingrid, følte hun, lige så sikkert som om nogen havde sagt hende det, at hun gik ved siden af én, der ikke hørte denne verden til. Det havde hun fået en fornemmelse af straks den mandag morgen, da hun fandt hende i sit hus.

Hun var ikke kommet hjem søndag aften, for nede i præstegården var præstekonen blevet meget syg, og Anna Stina, der var vant til at passe syge, var blevet for at våge over hende. Hele natten havde hun hørt præstekonen fantasere om, at Ingrid havde vist sig for hende, men det havde den gamle ikke troet på.

Og da hun omsider var kommet hjem og havde fundet pigen, ville den gamle straks gå ned til præstegården igen og fortælle dem, at det ikke var noget spøgelse, de havde set, men da hun havde sagt det, havde det gjort et sådant indtryk på Ingrid, at hun ikke turde. Det var, som om livet pustedes ud af hende, som flammen på et lys, der er nær ved at slukke i stærk træk. Hun kunne være død lige så let som en fugl i bur. Døden gik på rov efter pigen, der var ikke andet for end at passe hende og fare varligt med hende, hvis man ville bevare hendes liv.

Den gamle vidste som sagt knap, hvad hin skulle tro om Ingrid: måske hun var en genganger, så lidt liv syntes hun der var i hende. Hun opgav helt at tale hende til fornuft, der var ikke andet at gøre end at føje hende i hendes forlangende, at ingen måtte få at vide, at hun levede. Og så prøvede den gamle på at indrette alt så klogt som muligt. Hun havde en søster, der tjente som husholderske på en stor gård i Dalarne, og hun besluttede at gå til hende med Ingrid og overtale søster Stafva til at give pigen plads på herregården. Ingrid måtte nøjes med at blive en ringe tjenestepige. Der var ingen anden udvej.

De var nu på vej til herregården. Anna Stina kendte egnen så godt, at de slet ikke behøvede at gå ad landevejen, men kun ad ensomme skovstier. Men så havde de også døjet meget ondt. Deres sko var skæve og itu, deres skørter tilsølede og slidte forneden. En lille ilter grankvist havde revet en lang rift i Ingrids kjoleærme.

Om aftenen på den fjerde dag kom de ud på en bakke, hvorfra de kunne se ned i en dyb dal. Nede i dalen lå en sø og nær ved bredden var der en højtliggende ø, hvor en hvid herregård hævede sig. Da Anna Stina så herregården, sagde

hun, at den hed Munkehytten, og det var dér, hendes søster tjente.

Deroppe på bakken gjorde de sig så pæne, de kunne. De bandt hovedtørklæderne om, tørrede skoene af med mos og vaskede sig i en skovbæk. Og Anna Stina prøvede på at lægge en fold på Ingrids ærme, så man ikke kunne se riften.

Den gamle sukkede, da hun så på Ingrid, og tabte helt modet. Det var ikke blot det, at hun så underlig ud i de klæder, hun havde lånt af Anna Stina, og som slet ikke passede hende. Men søster Stafva ville såmænd aldrig tage hende i sin tjeneste, så ussel som hun så ud. Det var som at fæste et vindpust. Pigen kunne ikke gøre mere nytte end en syg sommerfugl.

Så snart de var færdige, gik de videre ned ad bjerget, ned til søen. Det var kun et lille stykke. Så kom de ind på herregårdens jorder.

Nå, så det var en herregård!

Dér var store vanrøgtede marker, som skoven var nær ved at vokse ind i og fylde med træer. Dér var broen, der førte over til øen, så skrøbelig, at de knap troede, den kunne holde, til de kom over. Dér var alleen, som fra broen førte op til hovedbygningen, græsbevokset som en eng, og dér var et omblæst træ blevet liggende tværs over vejen.

Der var smukt nok på øen, så smukt, at der godt kunne ligge et slot. Men i haven voksede der ikke andet end ukrudt, og i den store park kvalte træerne hinanden, og sorte snoge bugtede sig henad de grønne, våde gange.

Anna Stina blev uhyggelig til mode, da hun så, hvor forfaldent alting var, og gik og mumlede ved sig selv:

"Hvordan hænger dette sammen? Er søster Stafva død? Hvor kan hun finde sig i, at her ser sådan ud? Det var rigtignok noget andet for tredive år siden, da jeg var her sidst. Hvad i alverden går der af Stafva?"

Hun kunne ikke tænke sig, at der kunne være sådan en uorden på det sted, hvor Stafva boede.

Ingrid gik bagefter hende langsomt og tøvende. I samme øjeblik hun satte foden på broen, havde hun mærket, at de ikke var to, der gik der, men tre.

En var kommet hende i møde der og var vendt om og fulgte med hende.

Ingrid hørte ingen skridt, men den, der fulgte dem, viste sig utydeligt lige ved siden af hende. Hun kunne se, der var nogen.

Hun blev gruelig angst, ville lige til at bede Anna Stina vende om, ville sige, at her var alting så fortroldet, at hun ikke turde gå længere. Men inden hun fik sagt noget, kom den fremmede ganske tæt hen til hende og hun genkendte ham.

Før havde hun kun set ham ganske utydeligt, nu blev han så synlig, at hun kunne se, det var ham, studenten.

Da var det ikke længere spøgelsesagtigt og uhyggeligt for hende, at han gik der. Det var kun vidunderlig dejligt, at han kom og tog imod hende. Det var, som om han var den, der havde bragt hende derhen, og nu ville vise hende det ved at komme og sige goddag til hende.

Han gik med hende over broen, gennem alléen og lige op til hovedbygningen.

Hun kunne ikke lade være hvert øjeblik at dreje hovedet til venstre. Det var dér, hun så hans ansigt, lige ved sin kind. Det var egentlig ikke engang et ansigt, hun så, kun et usigelig

dejligt smil, der ømt nærmede sig hende. Men vendte hun hovedet helt om imod det for at se det rigtigt, så var det der ikke. Nej, der var ingenting, som man kunne se tydeligt. Men så snart hun igen så lige ud, var det der igen, lige ved siden af hende.

Hendes følgesvend talte ikke til hende. Han gjorde ikke andet end smile. Men det var nok for hende. Det var mere end nok til at vise hende, at der var en i verden, der holdt fast ved hende med kærlig ømhed.

Hun følte hans nærværelse som noget så virkeligt, at hun fuldt og fast troede, han beskyttede hende og vågede over hende. Og for denne lykkelige bevidsthed veg al den fortvivlelse, som hendes plejemoders hårde ord havde vakt hos hende.

Ingrid følte sig på ny givet tilbage til livet. Hun havde ret til at leve, siden der var en, der elskede hende.

Og derfor kom hun ind i køkkenet på Munkehytten med en fin rødme i kinderne og med en strålende glans i øjnene. Fin og skrøbelig og gennemsigtig, men så yndig som en nysudsprungen rose.

Hun gik endnu som i en drøm og vidste ikke stort om, hvor hun var, men det, der forbavsede hende så meget, at det var nær ved at vække hende, var, at henne ved skorstenen stod der en ny Anna Stina. Hun stod der, lille og undersætsig med et stort firkantet ansigt aldeles mage til den anden. Men hvorfor var hun så fin med hvid kappe og stor hagesløjfe og med sort bombasins kjole? Ingrid var så svimlende uklar i hovedet, at det varede længe, inden det gik op for hende, at det måtte være jomfru Stafva.

Hun følte, at Anna Stinas urolige blikke fæstede sig på hende, og hun prøvede på at tage sig sammen til at sige goddag. Men hun kunne ikke samle sine tanker om noget andet, end at han var kommet til hende.

Inden for køkkenet var der et ganske lille værelse med blåternet overtræk på møblerne. – Der blev de ført ind, og jomfru Stafva gav dem mad og kaffe.

Anna Stina gav sig straks til at tale om deres ærinde. Hun talte længe, sagde, at hun vidste, hendes søster var så vel anskreven hos hendes nåde bjergrådinden, at hun betroede hende at vælge tjenestefolkene på gården. Jomfru Stafva svarede ingenting, men Ingrid fik et blik, der sagde så meget som, at det var ikke blevet hende betroet, hvis hun havde valgt tjenestefolk af den slags som hende.

Anna Stina roste Ingrid og sagde, at hun var en flink pige. Hidtil havde hun tjent i en præstegård, men nu, da hun var blevet voksen, havde hun fået lyst til at lære noget rigtigt, og så ville Anna Stina gerne bringe hende til en, der kunne lære hende mere end nogen anden, hun kendte.

Jomfru Stafva svarede heller ikke noget på dette. Men hendes blikke lagde ikke skjul på, at hun nu var forundret over, at en, der havde haft plads i en præstegård, ingen klæder havde selv, men måtte låne gamle Anna Stinas.

Så begyndte den gamle at fortælle, hvordan hun sad alene derude i skoven, forladt af alle sine egne. Og så var dette pigebarn kommet løbende op ad bakkerne mangen sen aftenstund og mangen tidlig morgen for at se til hende. Derfor havde hun nu troet og håbet, at hun en gang kunne hjælpe hende til at få det lidt godt.

Jomfru Stafva svarede, at det var synd, de var gået så langt for at få plads. Når det var en flink pige, kunne hun vel nok få en tjeneste på en herregård hjemme i deres egen egn.

Nu kunne Anna Stina nok forstå, at der ikke var gode udsigter, og begyndte derfor at slå på de højtidelige strenge.

"Her har du siddet, Stafva, og haft gode dage al din tid, og jeg har måttet kæmpe mig frem i den største fattigdom. Men aldrig har jeg bedt dig om noget før i dag. Og nu vil du lade mig gå bort fra dig som en tiggerkælling, som man giver et måltid mad og ikke mere."

Jomfru Stafva smilede lidt, så sagde hun:

"Søster Anna Stina, du siger mig ikke sandheden. Jeg er også fra Råglanda, og jeg gad nok vide, hvad det er for et bondehus i sognet, hvor der vokser sådanne øjne og sådan et ansigt."

Og hun pegede på Ingrid og vedblev:

"Jeg kan så godt forstå, Anna Stina, at du gerne vil hjælpe den, der ser sådan ud, men jeg forstår ikke, du kan tro, at din søster Stafva ikke har mere forstand tilbage, end at du kan komme her og binde hende historier på ærmet."

Anna Stina blev så forskrækket, at hun ikke kunne få et ord frem, men Ingrid besluttede at betro sig til jomfru Stafva og begyndte straks at fortælle sin historie med sin sagte, smukke stemme.

Og knap havde Ingrid med et par ord fortalt, hvordan hun havde ligget i graven, og at dalkarlen var kommet og havde frelst hende, før gamle jomfru Stafva blev rød og hurtigt bøjede sig forover for at skjule det. Det varede kun et øjeblik, men det måtte dog have haft noget at betyde, for fra det øjeblik af så hun venlig ud.

Snart begyndte hun også at spørge omstændeligt ud om det alt sammen; frem for alt ville hun have besked om den gale, om Ingrid ikke havde været bange for ham. Å nej, han gjorde ingen fortræd. Han var ikke gal, sagde Ingrid, han kunne både købe og sælge. Han var kun forskræmt.

Ingrid syntes, det allersværeste var at være nødt til at fortælle, hvad hun havde hørt plejemoderen sige. Men hun fortalte det ganske oprigtig, skønt med gråden i halsen.

Da gik jomfru Stafva hen til hende, strøg hendes hovedtørklæde tilbage og så hende ind i øjnene. Så klappede hun hende let på kinden.

"Spring kun det over, lille frøken," sagde hun. "Det behøver jeg ikke at vide."

"Ja, nu må min søster og frøken Ingrid undskylde," sagde hun lidt efter, "men jeg må op med kaffe til Hendes Nåde. Jeg kommer snart igen og hører videre."

Da hun kom tilbage, sagde hun, at hun havde fortalt bjergrådinden om den unge pige, der havde ligget i graven. Og nu ville hendes frue se hende.

De blev ført op ovenpå og ind i hendes nåde bjergrådindens lille salon.

Anna Stina blev stående nede ved døren i den fine stue, men Ingrid var ikke genert. Hun gik lige hen til den gamle frue og rakte hende hånden. Hun havde tit undset sig for andre, der så meget mindre fornemme ud, men her i huset følte hun sig ikke trykket. Hun følte sig blot så uendelig lykkelig ved at være kommet der.

"Så det er dig, mit barn, der har været begravet," sagde bjergrådinden og nikkede venlig til hende. "Har du noget imod

at fortælle mig din historie, mit barn? Jeg sidder her så alene og hører ingenting, må du vide."

Og Ingrid begyndte igen at fortælle. Men hun var ikke kommet langt, før hun blev afbrudt. Hendes Nåde gjorde ganske det samme som jomfru Stafva. Hun rejste sig op, strøg hovedtørklædet tilbage og så hende ind i øjnene

"Ja," sagde Hendes Nåde ved sig selv. "Det kan jeg forstå. Jeg kan forstå, at han måtte lystre de øjne."

For første gang i sit liv fik Ingrid nu ros for sit mod. Bjergrådinden syntes, hun havde været meget modig, at hun turde betro sig til en gal mand.

Hun havde også været bange, sagde hun, men hun havde været endnu mere bange for, at folk skulle få hende at se, sådan som hun dengang så ud. Og han gjorde ingen fortræd, han var næsten helt klog, og så var han så god.

Hendes Nåde ville have at vide, hvad han hed, men det vidste Ingrid ikke. Hun havde aldrig hørt andet navn end Gedebukken.

Flere gange spurgte bjergrådinden, hvordan han bar sig ad, når han kom og handlede. Havde hun da ikke lét ad ham, og syntes hun ikke, han så skrækkelig ud – Gedebukken? Det lød så underligt, når Hendes Nåde sagde ordet gedebukken. Der var så megen bitterhed i hendes stemme, når hun sagde det, og dog sagde hun det om og om igen.

Nej, det syntes Ingrid ikke. Og hun lo ikke ad ulykkelige mennesker.

Bjergrådinden så mildere ud, end hendes ord lød.

"Det lader til, du forstår dig på gale folk, mit barn," sagde hun. "Det er en stor gave. De fleste er bange for sådanne

stakkels mennesker."

Hun havde hørt Ingrid til ende og sad og grundede.

"Da du nu ikke har andet hjem, mit barn," sagde hun, "så vil jeg tilbyde dig at blive her hos mig. Jeg gamle kone sidder her alene, og du kan holde mig med selskab, og jeg skal sørge for, at du får alt, hvad du behøver. Hvad siger du til det, mit barn?"

"Der kommer vel nok den tid," vedblev Hendes Nåde, "da vi må underrette dine forældre om, at du lever, men foreløbig skal alt blive som det er, så du kan få tid at komme til ro. Og du skal kalde mig tante, men hvad skal jeg kalde dig?"

"Ingrid, Ingrid Berg."

"Ingrid," sagde Hendes Nåde tankefuld. "Jeg ville hellere kalde dig noget andet. Så snart du kom her ind med dine stjerneøjne, tænkte jeg, at du burde hedde Mignon."

Da det nu gik op for den unge pige, at hun her ville finde et virkeligt hjem, blev det en ny bekræftelse for hende på, at hun var blevet bragt derhen på overnaturlig måde. Og hun hviskede en tak til sin usynlige beskytter, inden hun gik hen og takkede bjergrådinden, jomfru Stafva og Anna Stina.

Ingrid lå i himmelseng, gyngede på dyner, der var halvanden alen høje, havde bred hulsøm på lagenet og silketæppe, broderet med svenske kroner og franske liljer. Sengen var bred, så hun kunne ligge som hun lystede, både på langs og på tværs, og så høj, at hun måtte op ad to trappetrin for at komme i den. Højt oppe ved loftet sad en amorin og lod brogede gardiner falde ned omkring hende og nede på sengestolperne sad der andre amoriner og trak dem op i festons.

I samme værelse, hvor sengen stod, var der en gammel udbuet dragkiste, indlagt med citrontræ, og op af den måtte Ingrid tage lige så meget hvidt, duftende linned, som hun havde lyst til. Der var også et skab med mange smukke og brogede silke- og musselinskjoler, der kun hang og ventede på, hvilken af dem hun behagede at tage på.

Når hun vågnede om morgenen, stod der ved siden af hende en kaffebakke, der skinnede af sølv og gammelt ostindisk porcelæn, og hver morgen borede hun sine små hvide tænder dybt ned i fint hvidt hvedebrød og dejlig mandelkage. Hver dag var hun klædt i en fin musselinskjole med en kniplingsfichu. Hendes hår blev sat højt op i nakken, men rundt om panden havde hun en krans af små proptrækkerkrøller.

På væggen mellem vinduerne havde hun et spejl med smalt glas og bred ramme, hvor hun kunne se sig selv og nikke til billedet og spørge:

"Er det dig, er det virkelig dig? Hvordan er du kommet her?"

Om dagen, når Ingrid havde forladt værelset med himmelsengen, sad hun inde i den fine salon og broderede eller malede på silke, og når hun blev træt af det, klimprede hun lidt på guitaren og sang småsange eller passiarede med bjergrådinden, der lærte hende at tale fransk og morede sig med at opdrage hende til en fin dame.

Men det var et fortryllet slot, hun var kommet til. Det havde hun ondt ved at komme bort fra. Den fornemmelse havde hun haft fra det første øjeblik af, og den kom altid igen.

Ingen mennesker kom der, og ingen drog derfra. I det store hus var der kun et par værelser, der blev holdt i beboelig stand. I de andre kom der aldrig nogen. Ingen gik i haven, ingen

passede den. På hele gården var der kun en karl og en gammel mand, der huggede brænde. Og jomfru Stafva havde kun to piger, der hjalp hende i køkkenet og mælkestuen.

Men der var altid fin mad på bordet, og Hendes Nåde og Ingrid blev altid opvartet og klædt på som fine og fornemme damer.

Var der nu ikke andet, der trivedes på den gamle gård, så var den et sted, hvor der var god jordbund for drømme. Og passede og plejede de ingen andre blomster der, så var dog Ingrid ikke den, der forsømte sine drømmeroser. De voksede op omkring hende, så snart hun havde en ensom time. Da syntes hun, at røde drømmeroser dannede en tronhimmel over hende.

Rundt om øen, hvor træerne hældede ned mod vandet og sendte lange grene ud mellem rørene, og hvor buske og høje træer rigtig trivedes, var der en sti, hvor Ingrid ofte gik. Det var underligt for hende at se træerne fulde af navnetræk, at se de gamle bænke og lysthuse og et par faldefærdige pavilloner, der var så ormstukne, at hun ikke turde gå ind i dem.

At tænke sig, at her havde gået virkelige mennesker, at man havde levet og sværmet og elsket her, og at her ikke altid havde været et fortryllet slot!

Her nede var trolddommen allerstærkest. Her kom det ansigt med smilet hen til hende. Her kunne hun gå og takke ham, studenten, fordi han havde ladt hende komme her hen, hvor hun var så lykkelig, hvor de elskede hende og fik hende til at glemme, hvor hårdt andre havde behandlet hende.

Hvis det ikke var ham, der havde indrettet det sådan, kunne hun umuligt have fået lov at blive her, ganske umuligt.

Hun vidste, at det måtte være ham. Hun havde aldrig før haft sådanne vilde tanker; hun havde altid tænkt på ham, men aldrig havde hun følt, at han var hende nær, at han havde omsorg for hende.

Det eneste, hun længtes efter, var, at han selv skulle komme, for han kom jo nok engang. Det var umuligt, at han ikke skulle komme. I disse alléer havde han efterladt en del af sin sjæl.

Sommeren gik og efteråret med. Det led mod jul.

"Frøken Ingrid," sagde jomfru Stafva en dag med en vis hemmelighedsfuldhed, "jeg synes, jeg må fortælle frøkenen, at den unge herre, der ejer denne gård, kommer hjem til jul. Han plejer i alt fald at komme," tilføjede hun sukkende.

"Og Hendes Nåde, som aldrig har talt om, at hun havde en søn," sagde Ingrid.

Men hun var egentlig ikke forundret. Hun kunne lige så godt have svaret, at det havde hun vidst hele tiden.

"Ingen har talt til frøken Ingrid om ham," sagde jomfru Stafva, "for Hendes Nåde har forbudt os at tale om ham."

Og så ville jomfru Stafva ikke sige mere.

Ingrid ville heller ikke spørge mere. Nu var hun ængstelig for at få noget bestemt at vide. Hun havde spændt sine forhåbninger så højt, at hun selv var bange for, de skulle briste. Sandheden kunne være værd at få at høre, men den kunne også være bitter og ødelægge alle de skønne drømme.

Men efter den tid var han om hende nat og dag. Hun havde knap tid at tale med andre. Hun måtte altid være hos ham.

En dag så hun, at de havde skuffet sneen bort af alléen. Hun blev næsten bange. Kom han nu?

Dagen efter sad Hendes Nåde lige fra om morgenen henne ved vinduet og så ned ad vejen. Ingrid satte sig længere ind i stuen. Hun var så urolig, at hun ikke turde sidde ved vinduet.

"Ved du, hvem jeg venter i dag, Ingrid?"

Den unge pige nikkede; hun turde ikke stole på sin stemme og svare.

"Har jomfru Stafva sagt dig, at min søn er underlig?"

Ingrid rystede på hovedet.

"Han er meget underlig – – han – – Jeg kan ikke tale om det, jeg kan ikke. Du må selv se. –"

Det lød hjerteskærende. – Ingrid blev også uhyggelig til mode. Hvad var det her på gården, der gjorde alt så underligt? Var det noget frygteligt, som hun ikke vidste? Var bjergrådinden og hendes søn uvenner? Hvad var det, hvad var det?

Det ene øjeblik jublende glad, det næste i én feber af uvished! Hun måtte tage hele den lange række syner frem for igen at føle, at det måtte være ham, der kom.

Hun kunne slet ikke sige, hvorfor hun så sikkert troede, han netop måtte være søn her i huset. Han kunne jo for den sags skyld være en helt anden. Å, hvor det var hårdt, at hun aldrig havde hørt hans navn!

Det blev en lang dag. De sad i tavs venten lige til om aftenen.

Da kom karlen kørende med et læs julebrænde, og hesten blev stående i gården, mens brændet blev læsset af.

"Ingrid," sagde Hendes Nåde i en heftig, befalende tone, "løb ned og sig til Anders, at han skal skynde sig og trække hesten ind i stalden. Hurtigt, hurtigt!"

Den unge pige løb ned ad trappen og kom ud på verandaen. Men da hun kom derud, glemte hun at råbe på karlen. Lige bag ved læsset så hun en høj mand i fåreskindspels og med en stor sæk på ryggen. Hun behøvede ikke at se ham stå stille og neje og neje, for at kende ham igen.

Men, men – hun tog sig til panden og trak vejret dybt. Hvor skulle hun nogen sinde få klarhed i dette? Var det for den fyrs skyld, Hendes Nåde havde sendt hende ned? Og karlen, hvorfor trak han hesten bort med så stor hast? Og hvorfor tog han huen af og hilste? Hvad kom den gale dem ved her på gården?

Da gik sandheden pludselig op for Ingrid, så knusende og ødelæggende, at hun gerne kunne have skreget. Det var ikke den elskede, der havde våget over hende. Det var den gale. Hun havde fået lov at blive her, fordi hun havde talt godt om ham. Fordi hans moder ville fuldende en god gerning, som han havde begyndt.

Gedebukken – det var den unge herre.

Men til hende kom der ingen. Ingen havde ført hende, ingen havde ventet hende. Det var drømme, fantasi, øjenforblindelse!

Å, hvor det var hårdt! Havde hun dog blot aldrig ventet ham!

Men om natten, da Ingrid lå i himmelsengen under det brogede omhæng, drømte hun atter og atter, at hun så studenten komme hjem. –

"Det var ikke dig, der kom," sagde hun så.

"Jo, vist var det mig," svarede han.

Og i drømme troede hun ham.

7

Det var en dag i ugen efter jul. Ingrid sad ved vinduet i den lille salon og broderede. Hendes Nåde sad i sofaen og strikkede, som hun nu altid gjorde. Der var ganske stille i stuen.

Den unge Hede havde været hjemme i en uge, I al den tid havde Ingrid ikke set ham. Også i sit hjem levede han som en bonde, sov i karlekammeret og spiste i køkkenet. Han kom aldrig ind til sin moder.

Ingrid vidste, at både bjergrådinden og jomfru Stafva ventede af hende, at hun skulle gøre noget for Hede, at hun i det mindste skulle prøve på at overtale ham til at blive hjemme. Og hun sørgede over, at det var hende umuligt at gøre, hvad de ønskede. Hun var fortvivlet over sig selv og over den magtesløshed, der var kommet over hende, siden hendes forhåbninger var bristet.

I dag var jomfru Stafva netop kommet ind for at fortælle, at Hede pakkede sin ransel for at gå. Han blev ikke engang så længe, som han ellers plejede ved sine julebesøg, sagde hun med et bebrejdende blik til Ingrid.

Ingrid forstod alt, hvad de havde ventet af hende, men hun magtede ingenting. Hun syede og syede uden at sige noget.

Jomfru Stafva gik, og stilheden sænkede sig igen over stuen. Ingrid glemte ganske, at hun ikke var alene, og pludselig faldt der som en dvale over hende, mens alle hendes triste tanker formede sig til et fantasibillede.

Hun syntes, at hun gik op og ned igennem hele den store hovedbygning. Hun gik igennem en mængde sale og værelser,

hun så dem for sig med grå lærredsovertræk på møblerne, flor om malerier og lysekroner og på gulvet et tykt lag støv, der hvirvlede op, når hun gik gennem stuen. Men til sidst kom hun ind i et værelse, hvor hun aldrig før havde været; det var et ganske lille kammer, hvor både vægge og loft var sorte. Men da hun skulle se nøjere til, var kammeret ikke sortmalet og heller ikke betrukket med sort tøj, men det var så mørkt, fordi der på loft og væg hang den ene flagermus ved siden af den anden; hele værelset var ikke andet end én stor flagermuserede. I et af vinduerne var en rude slået ud, så man kunne forstå, hvor dyrene kunne være kommet ind i en så utrolig mængde, at de dækkede hele værelset. De hang der i uforstyrrelig vintersøvn, ikke en eneste bevægede sig, da hun trådte ind.

Men hun selv blev grebet af en sådan rædsel ved dette syn, at hun kom til at gyse og rystede over hele kroppen. Det var frygteligt med den masse dyr, som hun så tydeligt så hænge dér. Alle havde de sorte vinger svøbt om sig som kåber, alle havde slået en eneste lang klo ind i væggen og hang på den i uforstyrrelig søvn.

Hun så det så tydeligt, at hun tænkte på, om jomfru Stafva vidste, at flagermusene havde lagt beslag på et helt værelse.

I tankerne gik hun nu til jomfru Stafva og spurgte hende, om hun havde været inde i det værelse og set alle dyrene.

"Ja vist har jeg set dem," sagde jomfru Stafva. "Det er deres kammer. Frøken Ingrid ved da nok, at der ikke er en eneste gammel herregård her i landet, hvor man ikke må afstå et værelse til flagermusene."

"Det har jeg aldrig hørt før," sagde Ingrid.

"Ja, når frøkenen har levet så længe i verden som jeg, skal De nok få at se, at jeg taler sandhed," sagde jomfru Stafva.

"Jeg kan ikke forstå, man finder sig i sådan noget," sagde Ingrid.

"Det er vi nødt til," sagde jomfru Stafva. "De flagermus er fru Sorgs fugle, og hun har befalet os at tage imod dem her."

Ingrid så, at jomfru Stafva ikke ville tale mere om den ting, og hun satte sig igen til at sy, men hun kunne ikke lade være at spekulere over, hvem den fru Sorg kunne være, der havde så stor magt her, at hun kunne tvinge jomfru Stafva til at afstå et helt værelse til flagermusene.

Bedst som hun sad og tænkte på dette, så hun en sort kane, trukket af sorte heste, komme kørende op for verandaen.

Hun så jomfru Stafva komme ud og neje dybt. Ud af kanen stod en gammel dame med en lang, sort fløjls kåbe med mange små slag over skuldrene. Hun var krumbøjet og havde ondt ved at gå. Hun kunne knap løfte benene så meget, at hun kunne komme op ad trappen.

"Ingrid," sagde nu bjergrådinden og så op fra strikketøjet. "Jeg synes, jeg hørte fru Sorg komme. Det må have været hendes bjælde, jeg hørte. Har du lagt mærke til, at hun aldrig har kaneklokker på sine heste, men kun en ganske lille bjælde, men man kan høre den, man kan høre den! Gå nu ned i forstuen, Ingrid, og byd fru Sorg velkommen."

Da Ingrid kom ned i forstuen, stod fru Sorg og talte med jomfru Stafva ude på verandaen. De lagde ikke mærke til hende.

Ingrid så med forbavselse, at den krumbøjede gamle dame havde noget gemt under alle sine slag, der lignede sort krepflor.

Det var puttet ind og godt gemt. Ingrid måtte se nøje til, inden hun opdagede, at det var to store flagermusvinger, som hun på denne måde søgte at skjule. Den unge pige blev endnu mere nysgerrig end før og prøvede på at få hendes ansigt at se, men hun stod og så ud i gården, så det var umuligt. Så meget så Ingrid dog, da hun rakte hånden op imod jomfruen, at en af hendes fingre var meget længere end de andre, og yderst ude på den sad der en stor, krum klo.

"Alting er vel som sædvanligt her på gården," sagde hun.

"Ja, nådige fru Sorg," sagde jomfru Stafva.

"I har ingen blomster plantet, ingen træer beskåret? I har ikke gjort broen i stand eller skuffet græsset i alléen?"

"Nej, nådige frue."

"Det er ganske som det skal være," sagde den nådige frue. "I har vel ikke dristet jer til at prøve på at finde malmåren eller at hugge den skov, der er ved at vokse ind over marken?"

"Nej, nådige frue."

"Og ikke renset brøndene?"

"Nej, ikke renset brøndene."

"Her er et godt sted," sagde fru Sorg, "her har jeg det godt. Om nogle år ser her sådan ud, at mine fugle kan bo i hele huset. I er rigtig gode mod mine fugle, jomfru."

Jomfruen nejede ydmygt ved denne ros.

"Hvordan står det ellers til her på gården?" sagde fru Sorg. "Hvordan har I holdt jul?"

"Vi har holdt jul, som vi plejer," sagde jomfru Stafva. "Hendes Nåde sidder inde og strikker dag ud og dag ind, tænker ikke på andet end sønnen og ved ikke af, det er højtid. Juleaften lod vi gå som enhver anden dag. Ingen gaver og ingen lys."

"Ingen gran, ingen julemad?"

"Og heller ingen kirkegang, nådige frue, ikke så meget som lys i vinduerne julemorgen."

"Hvorfor skulle fru bjergrådinden ære Guds søn, når Gud ikke vil helbrede hendes?" sagde fru Sorg.

"Nej, hvorfor skulle hun?"

"I har ham vel hjemme nu igen? Han er måske bedre nu?"

"Nej, han er ikke bedre. Han er lige forskræmt."

"Fører han sig stadig op som en bonde? Går han ikke ind i stuerne?"

"Vi kan ikke få ham til at gå ind i stuerne; han er bange for Hendes Nåde, som den nådige frue ved."

"Han spiser i køkkenet og sover i karlekammeret ...?"

"Ja, det gør han."

"Og I ved slet ikke, hvordan I skal få ham rask?"

"Vi ved ingenting, vi forstår ingenting."

Fru Sorg tav et øjeblik. Da hun talte igen, var der en hård, skarp klang i hendes stemme.

"Alt det kan nu være meget godt, jomfru Stafva, men jeg er alligevel ikke rigtig tilfreds med jer."

I det samme vendte hun sig om og så Ingrid skarpt ind i ansigtet.

Ingrid gøs tilbage. Fru Sorg havde et lille, rynket ansigt, sammentrykt forneden, så man knap kunne se underkæben. Hun havde tænder som takkerne på en sav, og tætte hår på overlæben. Øjenbrynene var én eneste hårdusk. Hendes hud var ganske brun.

Ingrid tænkte på, at jomfru Stafva vist ikke kunne se, hvad hun så. Fru Sorg var ikke et menneske. Hun var kun et dyr.

Fru Sorg åbnede munden, så tænderne skinnede frem, da hun så Ingrid.

"Da dette pigebarn kom her," sagde hun til jomfru Stafva, "så troede I, hun var sendt af Gud. I kunne se på hendes øjne, at hun var sendt af Vorherre for at frelse ham. Hun kunne omgås gale folk. Nå, hvordan er det gået?"

"Det er slet ikke gået. Hun har ingenting gjort."

"Nej, det har jeg sørget for," sagde fru Sorg. "Det var min skyld, at I ikke fortalte hende, hvorfor hun fik lov at blive her. Havde hun vidst det, så havde hun ikke gjort sig så rosenrøde forhåbninger om at få sin elskede at se. Havde hun ikke gjort sig forhåbninger, havde hun ikke følt så stor en skuffelse. Havde skuffelsen ikke lamslået hende, havde hun måske kunnet gøre noget for den gale. Men nu har hun ikke set til ham. Hun hader ham, fordi han ikke er den, han skulle være. Det er mit værk, jomfru Stafva, mit værk."

"Ja, den nådige frue forstår sine ting," sagde jomfru Stafva.

Fru Sorg tog sit kniplingslommetørklæde op og tørrede sine rødkantede øjne. Det så ud, som om det var et udtryk for glæde.

"Jomfruen behøver ikke at gøre sig bedre end hun er," sagde hun. "I synes dog ikke om, at jeg har taget det værelse til mine fugle. I synes ikke om, at jeg snart får hele huset. Det ved jeg. I og jeres frue havde i sinde at bedrage mig. Men nu er det forbi!"

"Ja," sagde jomfru Stafva, "den nådige frue kan være rolig. Det er forbi. Den unge herre går i dag. Han har pakket sin ransel, og så véd vi, at han ikke vil blive her længere. Alt hvad Hendes Nåde og jeg har gået og drømt om hele efteråret, er forbi. Der er ingen ting gjort. Vi troede, hun i det mindste

kunne lokke ham til at blive hjemme, men trods alt det gode, vi har gjort hende, har hun ikke gjort noget for os."

"Nej, hun har været en dårlig hjælp, det ved jeg," sagde fru Sorg. "Men alligevel må hun nu bort. Det var det, jeg ville tale med Hendes Nåde om."

Fru Sorg begyndte at slæbe sig op ad trappen på sine vaklende ben. For hvert trappetrin løftede hun vingerne lidt, som om de skulle hjælpe hende. Hun ville vist meget hellere flyve.

Ingrid gik bag efter hende. Hun følte sig på en underlig måde tiltrukket og fortryllet. Om det havde været den skønneste kvinde i verden, kunne hun ikke have følt større lyst til at følge hende.

Da hun kom ind i den lille salon, sad fru Sorg i sofaen ved siden af bjergrådinden og hviskede fortroligt med hende, som om de var gode gamle venner.

"Du indser jo nok, at du ikke kan beholde hende hos dig," sagde fru Sorg indtrængende. "Du, som ikke kan tåle, der vokser en blomst i din have, kan da ikke finde dig i at have en ung pige gående om i dit hus. Der følger altid lidt glæde og munterhed med, og det passer jo ikke for dig."

"Nej, det er det, jeg netop sidder og tænker på."

"Skaf hende plads som selskabsdame et eller andet sted, men behold hende ikke her."

Hun rejste sig for at sige farvel.

"Ja, det var blot det, jeg ville sige dig," sagde hun. "Hvordan har du det ellers?"

"Knive og sakse skærer i mit hjerte hele dagen," svarede bjergrådinden. "Jeg lever kun i ham, så længe han er hjemme.

Det er værre end ellers, meget værre denne gang. Jeg kan ikke holde det ud ret længe." – – –

Ingrid fo'r sammen, det var bjergrådindens klokke, der ringede. Hun havde siddet og drømt så levende, at hun blev ganske forundret over, at Hendes Nåde var alene, og at den sorte kane ikke holdt for døren.

Hendes Nåde havde ringet på jomfru Stafva, men hun kom ikke. Hun bad Ingrid gå ned i hendes værelse og kalde på hende.

Ingrid gik, men det lille blåternede værelse var tomt. Den unge pige ville så gå ud i køkkenet og spørge efter jomfruen, men inden hun fik døren lukket op, hørte hun Hede tale. Hun blev stående, men kunne ikke overvinde sig selv til at se ham.

Hun prøvede dog at kæmpe med sig selv. Det var jo ikke hans skyld, at han ikke var den, hun havde ventet. Hun måtte prøve på at gøre noget for ham. Hun måtte overtale ham til at blive hjemme. Før havde hun jo ikke haft en sådan uvilje mod ham. Han var jo ikke så slem.

Hun bukkede sig ned og kiggede gennem nøglehullet. Det var her som andre steder. Pigerne snakkede op med ham for at få ham på gled og more sig over hans underlige tale.

De spurgte ham, hvem han skulle giftes med.

Hede smilede, han kunne godt lide, de spurgte ham om den slags ting.

"Hun hedder Gravlilje, ved du ikke det?" sagde han.

Nej, pigen vidste ikke, at hun havde så fint et navn.

"Nå, men hvor hører hun da hjemme?"

"Ikke har hun hjem, og ikke har hun gård," sagde Hede. "Hun har hjemme i min sæk."

Pigen sagde, det var et underligt hjem, og spurgte om hendes forældre.

"Ikke har hun fader, og ikke har hun moder," sagde Hede. "Hun er så fin som en blomst; hun er vokset op i en have."

Alt dette sagde han med nogenlunde klarhed, men da han så ville prøve på at beskrive, hvor smuk hans kæreste var, så kunne han ikke klare sig længere. Han sagde en mængde ord, men de var underligt blandede imellem hinanden. Man kunne ikke følge hans tankegang, men han selv havde stor fornøjelse af sin egen tale. Han sad og smilede og så glad ud.

Ingrid skyndte sig bort. Hun kunne ikke holde det ud. Hun kunne ikke gøre noget for ham. Hun var bange for ham. Han var hende imod.

Men hun var ikke kommet længere end ud på trappen, før hun fik samvittighedsnag. Her havde hun taget mod så meget godt, og hun ville slet ikke give noget igen.

For at få bugt med sin uvilje prøvede hun på i tankerne at forvandle Hede til en fin herre. Hvordan mon han havde set ud før i fine klæder med håret strøget fra øjnene? Hun lukkede øjnene et øjeblik og tænkte sig om. Nej, det var umuligt! Hun kunne ikke se ham som nogen anden end, den, han var.

I samme øjeblik havde hun omridsene af et elsket ansigt ved siden af sig. Det kom svævende ved hendes venstre side, vidunderlig tydeligt.

Denne gang smilede ansigtet ikke. Læberne bævede som i pine, og en grænseløs smerte var med skarpe træk indridset i linjerne om munden.

Ingrid blev stående midt på trappen og så på det. Der var det, flygtigt og let, lige så lidt til at gribe og holde fast som en

solplet, der falder fra det slebne glas i en lysekrone, men lige så synligt, lige så virkeligt. Hun tænkte på det syn, hun nylig havde haft, men dette var anderledes. Dette var virkelighed.

Da hun havde set lidt på ansigtet, begyndte det at bevæge læberne; det talte, men hun hørte ikke en lyd. Så prøvede hun på at se, hvad det sagde, prøvede på at læse ordene af læberne, som de døve gør, og det lykkedes hende.

"Lad mig ikke gå," sagde læberne, "lad mig ikke gå!"

Og den angst, hvormed det blev sagt! Om et menneske havde ligget for hendes fødder og tigget hende om livet, kunne det ikke have grebet hende stærkere. Hun blev så betaget, at hun dirrede. Det var det mest hjerteskærende, hun havde hørt i hele sit liv. Aldrig havde hun troet, at nogen kunne bede med sådan en rædselsfuld angst.

Atter og atter bad læberne: "Lad mig ikke gå." Og hver gang blev angsten stærkere og stærkere.

Ingrid forstod det ikke, men blev stående, grebet af en ubeskrivelig medlidenhed.

Hun syntes, det måtte gælde mere end livet for den, der bad sådan, måtte gælde selve sjælens frelse.

Læberne bevægede sig ikke mere; de stod halvt åbne i sløv fortvivlelse.

Da de fik dette udtryk af sløvhed, udstødte hun et skrig og tumlede et par trin ned ad trappen. Hun genkendte den gales ansigt, sådan som hun lige havde set det.

"Nej, nej, nej," sagde hun. "Det kan ikke være sådan, det må det ikke, det kan det ikke. Det er ikke muligt, at det er ham."

I samme øjeblik var ansigtet borte.

Hun sad vist en hel time på den kolde trappe og græd i hjælpeløs fortvivlelse. – Men til sidst skød håbet op i hende, lyst, løftende håb. Hun fik atter mod til at løfte sit hoved.

Alt hvad der var sket, tydede på, at hun skulle frelse ham. Derfor var hun kommet derhen. Hun skulle få den store, store lykke at frelse ham.

– – – Inde i den lille salon talte Hendes Nåde med jomfru Stafva. Det lød ynkeligt rørende, da hun bad jomfruen overtale sønnen til at blive endnu et par dage.

Jomfru Stafva gjorde sig hård og streng.

"Ja, bede ham kan man sagtens," sagde hun, "men Hendes Nåde ved, at ingen får ham til at blive længere, end han vil."

"Vi har jo penge nok. Han behøver jo slet ikke at gå. Kan De ikke sige ham det, jomfru Gustafva?"

I det samme kom Ingrid ind; døren gik lydløst op for hende. Hun gled igennem stuen med let, svævende gang. Øjnene strålede, som om de så noget skønt langt borte.

Da Hendes Nåde så hende, rynkede hun øjenbrynene lidt. Hun blev grebet af lyst til nu også at være grusom, nu også at volde smerte.

"Ingrid," sagde hun, "kom her hen, jeg må tale med dig om din fremtid."

Den unge pige havde hentet sin guitar og var i færd med at gå ud af stuen. Hun vendte sig om til bjergrådinden.

"Min fremtid?" sagde hun og strøg sig over panden. "Min fremtid er jo allerede bestemt," vedblev hun med et martyrsmil. Og uden at sige mere gik hun ud af stuen.

Bjergrådinden og Stafva så forbavsede på hinanden. De begyndte at rådslå om, hvor de skulle sende den unge pige hen.

Men da jomfru Stafva kom ned i sit værelse, sad Ingrid der og sang små sange og klimprede på guitaren. Og Hede sad lige overfor hende og lyttede med solskin over hele ansigtet.

8

Lige siden Ingrid havde genkendt studenten i den gale, havde hun ingen anden tanke end at helbrede ham. Men det var et svært arbejde, og hun havde aldeles ingen anelse om, hvordan hun skulle bære sig ad.

I begyndelsen tænkte hun kun på at formå ham til at blive hjemme. Og dette opnåede hun let nok. Blot for at høre hende spille violin eller guitar en lille tid hver dag sad han nu tålmodigt fra morgen til aften og ventede på hende inde i jomfru Stafvas værelse.

Hun syntes, det ville være noget stort, hvis hun kunne få ham til at gå ind i de andre stuer. Men det turde han på ingen måde. Hun prøvede på at lukke sig inde, sagde, at hun ikke ville spille for ham mere, hvis han ikke kom ind. Da hun havde holdt sig inde i to dage, begyndte han at pakke ranslen for at gå sin vej, og så måtte hun give efter.

Han havde stor forkærlighed for hende og satte hende tydeligt nok over alle andre, men han kunne ikke ofre hende noget af sin angst.

Hun bad ham lægge pelsen og gå med almindelig frakke. Han gik straks ind på det, men næste dag havde han den igen på. Da gemte hun den for ham. Så kom han i karlens pels, og så lod de ham hellere beholde sin egen.

Han var stadig lige bange og passede nøje på, at ingen kom ham for nær. Ikke en gang Ingrid fik lov at sidde lige ved siden af ham.

En dag sagde hun til ham, at nu måtte han love hende noget. Han skulle lade være at neje for katten. Hun ville ikke bede ham om noget så svært som ikke at neje for hest og hund, men han kunne da ikke være bange for en lille kat.

Jo, sagde han, katten var en gedebuk.

"Den kan da hverken være buk eller ged," sagde hun. "Den har jo ingen horn."

Det blev han glad over. Det var, som om han nu endelig havde fundet noget, hvorved han kunne skelne geder fra andre dyr.

Næste dag mødte han jomfru Stafvas kat.

"Den gedebuk har ingen horn," sagde han og lo ganske stolt.

Han gik forbi den og satte sig i sofaen for at høre på Ingrids spil. Men da han havde siddet lidt, blev han urolig, og han rejste sig, gik hen til katten og nejede.

Ingrid blev ganske fortvivlet. Hun tog ham i armen og ruskede ham. Da løb han lige ud af døren og viste sig ikke før næste dag.

"Barn, barn," sagde Hendes Nåde, "du bærer dig ad ligesom jeg, prøver det samme som jeg. Det ender med, du skræmmer ham, så han ikke tør se dig mere. Det er bedre at lade ham være i fred. Vi er tilfredse med det, som det er, når han blot bliver hjemme."

Der var ikke andet at gøre end at sidde og vride sine hænder af sorg over, at det fine, elskelige menneske skulle holdes skjult i denne gale.

Ingrid tænkte og tænkte på, om hun virkelig ikke var kommet der for andet end for at sidde og spille sin morfaders melodier for ham. Skulle de blive ved med det hele livet igennem? Skulle det aldrig blive anderledes?

Hun fortalte ham også tit historier. Og midt i en historie kunne hans ansigt lyse op, og han kunne sige noget forunderlig fint og smukt. Et klogt menneske kunne aldrig have fundet på noget lignende. Men mere behøvedes der heller ikke, for at modet skulle stige hos hende, og så var de på ny inde i disse uendelige forsøg. – –

Det var sent en eftermiddag, og månen var lige ved at stå op. På jorden lå der hvid sne, på søen grå, skinnende is. Træerne stod sortebrune, og himlen var luende rød efter solnedgangen.

Ingrid var på vej ned til søen for at løbe på skøjter. Hun gik hen ad en smal sti, der var trådt fast i sneen. Gunnar Hede gik bagefter hende. Der var noget vist kuet i hans holdning, der bragte en til at tænke på en hund, der følger sin herre.

Ingrid så træt ud. Der var ingen glans i øjnene, og hendes ansigtsfarve var gråbleg.

Som hun gik der, kom hun til at tænke på, om dagen, der nu svandt, var tilfreds med sig selv. Om det var i jubel, den tændte den store luende røde solnedgang ude i vest.

Hun vidste med sig selv, at hun ikke kunne tænde glædesblus over denne dag og heller ikke over nogen anden. I hele den måned, der var gået siden hun havde genkendt Gunnar Hede, havde hun ingenting vundet.

Og nu i dag blev hun grebet af stor angst. Det var, som hun kunne komme til at sætte sin kærlighed til på alt dette. Hun var nær ved at glemme studenten for blot at tænke på den syge mand. Alt hvad der var let og smukt og legende forsvandt fra kærligheden. Der var ikke andet end tungt, tungt alvor.

Hun var ganske fortvivlet, mens hun gik ned imod søen. Hun følte, at hun ikke forstod, hvad der skulle gøres, følte at hun måtte opgive det hele. Å Gud, at have ham gående der bag efter sig, stærk og rask at se til og dog så hjælpeløs, uhelbredelig syg.

De var nede ved søen, og hun spændte sine skøjter på. Hun ville også have ham til at løbe og spændte hans skøjter på, men han faldt, så snart han kom ud på isen. Han krøb i land og satte sig på en sten, og hun løb fra ham.

Lige ud for stenen, hvor Gunnar Hede sad, lå der en lille holm, som var bevokset med birke og poppeltræer, og bag ved den strålende aftenhimmel, der stadig var lige luende rød. Og træernes lette, fine, bladløse kroner hævede sig midt i dette røde med en sådan skønhed, at det var umuligt ikke at lægge mærke til det.

Er det ikke altid så, at det, man genkender et sted på, er et enkelt træk; for det gælder selv om det, man kender bedst, at man ikke rigtig nøje ved, hvordan det ser ud fra alle sider. Og Munkehytten kendte man nu på den lille holm. Hvis man ikke havde set gården i mange år, ville man dog kunne kende den igen på den holm, der nu lå og strakte sine mørke trækroner op imod solnedgangen.

Hede sad ganske stille og så på øen og på træernes fine grene og på den grå is, der bredte sig til alle sider.

Det var det syn, han kendte allerbedst af alt. Der var ingenting på hele gården, han kendte så godt. For som sagt, det var altid den ø, der tiltrak sig blikket. Og snart sad han og så på øen uden at tænke noget ved det, sådan som man gør med det, man kender godt. Han sad længe og stirrede, ingenting

forstyrrede ham, ikke et menneske, ikke et vindpust, ikke noget fremmed. Ingrid så han ikke, hun var løbet langt ud på isen.

Der faldt en sådan ro og hvile over Gunnar Hede, som man kun kan føle i hjemmevante omgivelser. Fra den lille holm strømmede der tryghed og fred over til ham. Den dyssede den evige uro, der pinte ham, til hvile.

Hede troede altid, han var blandt fjender, og tænkte altid på at forsvare sig. I mange år havde han ikke følt den ro, som gjorde det muligt for ham at glemme sig selv, men nu kom den over ham.

Mens Gunnar Hede sad sådan og ikke tænkte på nogen ting, kom han til at gøre en ganske mekanisk bevægelse, sådan som man kan gøre, når man befinder sig i sine vante forhold. Som han sad der med den blanke is foran sig og skøjterne på, rejste han sig og gav sig til at løbe ud på søen. Og han tænkte lige så lidt på, at han gjorde det, som man tænker på, hvordan man holder gaffel og ske, når man spiser.

Han gled afsted ud over isen, det var det herligste skøjteføre. Han var langt fra land, inden han blev klar over, hvad han havde gjort.

"Dejlig is!" tænkte han, "hvorfor har jeg dog ikke været her nede tidligere på dagen?"

"Så var jeg her desto mere i går," trøstede han sig. "Jeg vil virkelig ikke spilde en eneste dag, så længe jeg har ferie."

Det måtte vel være, fordi Gunnar Hede kom til at foretage sig noget, som han plejede at gøre, inden han blev syg, at hans gamle jeg vågnede hos ham. Tanker og forestillinger, der hang sammen med hans gamle liv, begyndte at trænge sig frem i

bevidstheden. Men samtidig sank alle de tanker, der hang sammen med hans sygdom, ned i glemsel.

Som han plejede, når han løb på skøjter, gjorde han et stort sving ud på søen for at kunne se omkring en skarp pynt. Han gjorde det ubevidst, men da han var kommet uden om pynten, vidste han, at han var løbet derud for at se, om der var lys i hans moders vindue.

"Nu synes hun, det er på tide, jeg kommer ind, men hun må vente lidt. Isen er alt for god."

Men det var mest ubestemte fornemmelser af glæde over bevægelsen og den smukke aften, der vågnede inden i ham. Netop sådan en måneskinsaften skulle man løbe på skøjter. Han holdt så meget af denne blide overgang til nat. Det var endnu lyst, men aftenstilheden var der allerede. Alt det bedste ved nat og dag.

Der var en skøjteløber til ude på isen. Det var en ung pige. Han vidste ikke, om han kendte hende, men han løb hen imod hende for at se efter. Nej, det var ikke nogen, han kendte, men han kunne ikke lade være at sige nogle ord om, hvor dejlig isen var, idet han løb forbi hende.

Den fremmede var sagtens en ung pige fra byen, hun var vist ikke vant til at blive tiltalt sådan uden videre. Hun havde set helt forskrækket ud, da han sagde et par ord til hende. Ja, han var også underlig påklædt. Han var jo i hel bondedragt.

Nå, han ville ikke skræmme hende bort. Han drejede af og løb ud over søen. Isen var stor nok til dem begge.

Men Ingrid havde nær skreget af forbavselse. Der var han kommet løbende smukt og elegant med armene overkors på

brystet, hatteskyggen bøjet op og håret kastet tilbage, så det ikke hang ham ned over ørene.

Han havde talt med en dannet mands stemme, næsten uden spor af dalardialekt.

Hun gav sig ikke tid til at undre sig. Det gik hurtigt afsted ind imod land.

Hun kom åndeløs ind i køkkenet. Vidste ikke, hvordan hun skulle sige det kort og tydeligt nok.

"Jomfru Stafva, den unge herre er kommet hjem."

Køkkenet var tomt, både jomfruen og pigerne var ude. I jomfruens værelse var der heller ikke et menneske. Ingrid styrtede gennem hele huset, kom ind i stuer, hvor ellers aldrig nogen kom. Hele tiden råbte hun: "Jomfru Stafva, jomfru Stafva! Den unge herre er kommet hjem."

Hun var helt ude af sig selv, blev ved at råbe, da hun stod oppe i gangen ovenpå med to piger, jomfru Stafva og bjergrådinden selv om sig. Hun sagde det samme om og om igen, alt for betaget til at kunne tie.

Ingen af dem tog fejl af, hvad hun mente. De stod der alle lige så overvældede som hun, med bævende læber og skælvende hænder.

Ingrid vendte sig urolig fra den ene til den anden. Hun skulle jo give forklaringer og befalinger, men om hvad? At hun dog også sådan helt skulle tabe besindelsen! Hun så vildt spørgende på bjergrådinden. Hvad var det, hvad var det, jeg ville?

Den gamle frue gav nogle ordrer med lav, skælvende stemme. Hun hviskede næsten. "Bring lys og gør ild på inde i den unge herres værelse. Læg den unge herres tøj frem!"

Det var hverken sted eller tid for jomfru Stafva til at være vigtig. Men der var dog en vis overlegenhed i hendes stemme, da hun svarede: "Der er altid i kaminen i den unge herres værelse. Den unge herres klæder ligger altid og venter på ham."

"Ingrid må gå op på sit værelse," sagde Hendes Nåde.

Den unge pige gjorde lige det modsatte. Hun gik ind i salonen, stillede sig ved vinduet, hulkede og rystede, men vidste ikke selv andet, end at hun stod ganske stille.

Hun strøg utålmodig tårerne bort fra øjnene for at kunne se ud over snemarken, der bredte sig foran huset. Når hun blot ikke græd, var der ikke noget, der kunne undgå hende i dette klare måneskin. Så kom han.

"Dér, dér!" råbte hun til Hendes Nåde. "Han går rask, han løber. Kom dog og se!"

Bjergrådinden sad stille foran kaminen. Hun rørte sig ikke. Hun anstrengte sig for at høre ligesom den anden for at se.

Hun bad Ingrid være stille, så hun kunne høre, hvordan han gik. Ja, ja, hun skulle nok være stille. Hendes Nåde skulle nok få at høre, hvordan han gik. Hun greb fast om vindueskarmen, som om det kunne hjælpe hende.

"Du skal være stille," hviskede hun, "så Hendes Nåde kan høre, hvordan han går."

Hendes Nåde sad foroverbøjet og lyttede af hele sin sjæl. Hørte hun allerede hans trin ude i gården? Nu ventede hun sagtens, han skulle dreje af til køkkenet. Ingrid så, at Hendes Nåde ikke turde tro andet, end at han ville gå ad køkkenvejen. Hørte hun nu, at det var den store trappe, der knirkede? Hørte hun, at det var døren til den store forstue, der gik op? Hørte hun, i hvilken fart han kom op ad trappen? To-tre trin ad

gangen? Havde hans moder nu hørt det? Det var ingen slæbende bondeskridt, som da han gik ud.

Det var næsten ikke til at holde ud at høre ham komme hen imod døren til salonen. Var han kommet ind i det øjeblik, havde de skreget begge to.

Men han drejede af, gik ad gangen hen til sine værelser.

Bjergrådinden sank tilbage i stolen, og hendes øjne lukkede sig. Ingrid tænkte, at bjergrådinden vist gerne ville dø i det øjeblik.

Uden at åbne øjnene rakte hun hånden ud. Ingrid listede sig hen og tog den, og hun drog hende til sig.

"Mignon, Mignon," sagde hun, "det var dog det rigtige navn."

"Nej," vedblev hun, "nu må vi ikke græde. Nu må vi ikke tale om dette. Tag dig en skammel og sæt dig her ved kaminen. Vi må være rolige, min egen ven. Lad os tale om noget andet. Vi må være ganske rolige, når han kommer."

En halv times tid efter kom Hede ind, da stod teen på bordet, og lysekronen var tændt. Han var virkelig klædt om, hvert spor af bonden var borte. Ingrid og bjergrådinden trykkede hinandens hænder hårdt.

De havde siddet og øvet sig i at se ham komme ind. Det var umuligt at ane, hvad han ville sige eller gøre, sagde Hendes Nåde. Han var altid uberegnelig. Men de to ville i alt fald være rolige.

Ingrid var virkelig også blevet rolig. En stor følelse af lyksalighed havde grebet hende, og det stillede hendes uro. Hun var som en, der er på vej op til Himlens salighed. Hun hvilede sorgløs i favnen på engle, der bar hende opad, opad!

Men hos Hede var ingen forvirring at spore.

"Jeg kommer kun ind," sagde han, "for at sige, at jeg har fået sådan en hovedpine, at jeg straks må gå i seng. Jeg mærkede det allerede nede på isen."

Bjergrådinden svarede ikke noget på dette. Det var så simpelt, men det havde hun ikke kunnet tænke sig. Hun behøvede i det mindste et sekund til at sætte sig ind i, at han ikke vidste noget om sin sygdom, at han levede på et eller andet punkt i fortiden.

"Men måske jeg dog først kan drikke en kop te," sagde han og så lidt forundret ud ved tavsheden.

Bjergrådinden gik hen til tebakken. Han så på hende.

"Har du grædt, moder, du er så stille?"

"Vi har siddet og talt om en sørgelig historie, jeg og min unge veninde her," sagde Hendes Nåde og pegede på Ingrid.

"Å, undskyld," sagde han, "jeg så ikke, her var fremmede."

Den unge pige kom frem i lysskæret, så smuk som den må være, der véd, at Himmelens porte i næste øjeblik vil åbne sig for hende.

Han hilste lidt stift. Han vidste åbenbart ikke, hvem han havde for sig. Bjergrådinden præsenterede.

Han så flygtigt på Ingrid.

"Jeg så for lidt siden frøken Berg nede på isen," sagde han.

Han vidste ikke noget om hende, havde aldrig før talt med hende.

9

Nu kom der en kort, lykkelig tid. Gunnar Hede var ganske vist ikke rask, men hans nærmeste var så lykkelige at kunne tro, at han var i færd med at blive det. Hans hukommelse var til dels borte, han havde ingen rede på lange tider af sit liv, han kunne ikke spille violin, hans kundskaber var næsten forsvundet, og hans tænkeevne var også meget svag, så han helst hverken ville læse eller skrive. Men han var dog meget bedre: Han var ikke bange, han holdt af sin moder, han havde igen fået en dannet mands væsen og vaner. Man kan forstå, at bjergrådinden og hele hendes hus måtte være lyksalige.

Hede var i et strålende humør, glæde og jubel hele dagen; han spekulerede aldrig, gled hen over alt, hvad han ikke kunne begribe, talte aldrig om noget, der krævede tankeanspændelse, men passiarede muntert og livligt. Han var gladest, når hans legeme var i bevægelse. Han tog Ingrid med ud på kælketure og skøjteture; han sagde ikke ret meget til hende, men hun var glad ved at være med. Han var venlig mod Ingrid som imod alle, men ikke en smule forelsket i hende.

Han spekulerede tit over sin kæreste, hvorfor hun ikke skrev og lignende. Men efter en tids forløb gled også den bekymring fra ham. Han jog straks alle bedrøvelige tanker bort.

Ingrid tænkte, at rask kunne han da ikke blive på den måde. Han måtte engang tvinges til at tænke, til at se ind i sig selv, som han ikke turde nu. Men hun turde ikke tvinge ham til det, og der var heller ingen anden, der turde. Hvis han kom til at holde lidt af hende, turde hun måske.

Hun syntes, at de nu blot alle sammen trængte til lidt lykke.

Netop ved denne tid skete det, at der døde et lille barn i Råglanda præstegård, hvor Ingrid var blevet opdraget. Og så skulle graveren grave en grav til det.

Manden gravede graven lige ved siden af det sted, hvor han den foregående sommer havde gravet Ingrids grav. Og da han var kommet nogle fod ned i jorden, kom han til at blotte et hjørne af hendes kiste.

Graveren kunne ikke lade være at smile lidt ved sig selv. Han havde jo ikke kunnet undgå at høre, at den døde, der lå i denne kiste, havde gået igen. Hun skulle allerede på selve begravelsesdagen have skruet kistelåget op, stået op af graven og vist sig i præstegården. Nå, præstekonen var jo ikke så vel lidt, at folk i sognet ikke nok kunne lide at have sådan noget at fortælle om hende.

Graveren tænkte, at folk skulle bare vide, hvor godt gemt de døde lå nede i jorden, og hvor fast kistelågene ...

Han afbrød sig selv midt i sin tankegang. På det hjørne, der stak frem, lå låget lidt skævt, og en af skruerne var ikke skruet fast.

Han sagde ikke noget, tænkte heller ikke noget, men holdt et øjeblik op at grave og fløjtede hele Värmlands Regiments reveille igennem – for han havde været soldat.

Så tænkte han, det var bedst at undersøge den ting ordentligt. Det kunne ikke gå an for en graver at have tanker om de døde, der kunne komme igen og få magt i de mørke efterårsnætter. I stor hast gravede han mere jord fra. Så gav han sig til at hamre på kisten med skovlen.

Kisten svarede ganske tydeligt, at den var tom, tom, tom.

En halv time efter stod graveren i præstegården. Der blev en gætten og en spørgen. Så meget kunne alle begribe, at den unge pige havde været i dalkarlens sæk. Men hvor var hun siden blevet af?

Anna Stina stod ved bagerovnen i præstegården og passede bagningen – for der skulle jo nu bages til den ny begravelse. Længe stod hun og hørte på al den snak uden at sige et ord. Hun passede kun på, at kagerne ikke blev brændt, trak plader ud og satte plader ind og var farlig at komme nær, som hun stod der med den lange bageskovl. Men pludselig tog hun køkkenforklædet af, tørrede den værste sved og sod af ansigtet og var inde hos præsten, næsten inden hun selv vidste, hvordan det gik til.

Efter alt dette var det jo ikke underligt, at der en dag i marts holdt en lille, rød præstegårdsslæde bemalet med grønne tulipaner, og en lille, rød præstegårdshest udenfor Munkehytten.

Ingrid måtte jo nu naturligvis følge med hjem til moder. Præsten var kommet for at hente hende. Han talte ikke meget om, at de var glade over at hun levede, eller lignende; men man kunne se på ham, hvor glad han var. Han havde aldrig kunnet tilgive sig selv, at de ikke havde været gode nok imod plejedatteren, og nu strålede han af glæde over at få lov at begynde forfra med hende og gøre det godt denne gang.

De talte ikke et ord om grunden til, at hun var løbet sin vej. Det var jo ikke noget at grave op og pine sig selv med så længe efter. Men Ingrid forstod jo nok, at præstekonen havde haft en svær tid og været pint af samvittighedsnag, og at de ville have

hende tilbage for at være gode imod hende. Hun forstod, at hun næsten var nødt til at tage med til præstegården for at vise, at hun ikke bar nag til plejeforældrene.

Alle syntes, det var naturligt, at hun fulgte med hjem en uges tid eller to. Og hvorfor skulle hun ikke det? Hun kunne ikke undskylde sig med, at de trængte til hende, der hvor hun var. Hun kunne jo nok være borte nogle uger, uden at Gunnar Hede led noget ved det. Det var svært for hende, men det var vel bedst, hun rejste, når de alle syntes det.

Det er ikke umuligt, at hun håbede, de skulle bede hende blive. Hun satte sig i slæden med den følelse, at bjergrådinden eller jomfru Stafva måtte komme og løfte hende ud af den og bære hende ind igen. Det var ganske umuligt at begribe, at hun virkelig kørte nedad alléen, at hun drejede ind i skoven, og at Munkehytten forsvandt bag ved hende.

Men hvis det nu hang sådan sammen, at de af lutter godhed ikke ville holde på hende? De troede måske, at ungdom og livsglæde ville bort fra ensomheden på Munkehytten. De troede måske, hun var træt af at være galevogterske. Hun løftede sin hånd og var nær ved at gribe fat i tømmen og vende hesten. Nu da hun var en mil fra gården, faldt det hende ind, at det var derfor, de havde ladet hende rejse. Hun ville så gerne have vendt om og spurgt dem.

Det var som at gå og famle sig frem i den vildene skov at gå i denne store stumhed, der omgav hende. Der var ikke noget menneske, der gav hende svar eller råd. Hun fik lige så meget svar af fyr og gran og egern og bjergugle som af mennesker.

Det kunne såmænd være ganske det samme, hvordan hun havde det hjemme i præstegården. Hun havde det meget godt, troede hun nok, men det var som sagt det samme. Hvis hun var kommet til et slot med guld og grønne skove, havde det også været lige meget. Der er ingen seng så blød, at den giver den, der længes, hvile.

I begyndelsen havde hun hver dag bedt så beskedent, hun kunne, om de ikke ville lade hende rejse hjem igen nu, da hun havde haft den store glæde at se sin moder og sine søskende. Men så var føret rent umuligt. Hun måtte slå sig til tåls, til frosten var gået af jorden. Det var vel ikke livet om at gøre at komme tilbage til det sted.

Ingrid havde ondt ved at begribe, hvorfor det ærgrede folk, når hun sagde, hun ville tilbage igen til Munkehytten. Sådan var det med fader og moder og alle andre i sognet. Man havde nok ikke lov at længes efter noget sted i verden, når man var i Råglanda.

Hun indså snart, det var det bedste, at hun slet ikke talte om sin rejse. Der var så uendelig mange ting i vejen, så snart hun nævnte den. Det var ikke nok med, at vejen endnu var lige slet. De rejste gærder og mure og gravede voldgrave omkring hende. Hun skulle strikke og væve og plante ud i drivbænk. Og hun ville da ikke rejse fra det store fødselsdagsselskab i provstegården? Og hun kunne da ikke rejse før efter Karin Landbergs bryllup!

Der var ikke andet for hende at gøre end løfte hænderne op mod forårshimlen og bede den skynde sig med sit arbejde. Bede om solskin og varme, bare tigge den milde sol om at gøre sig umage med den store grænseskov, sende små, stikkende stråler

ind mellem granerne og smelte sneen under dem. Kære, kære sol! Det var lige meget, om sneen blev smeltet i dalen, når bare der blev frit for sne på bjergene, når bare skovstierne blev til at gå, når bare sæterpigerne flyttede ind i deres hytter, når bare moserne blev tørre, når bare den vej blev til at gå, der var halvt så lang som landevejen.

Ingrid vidste nok den, der ikke ville vente på vogn eller tigge om penge til at køre, når blot skovvejen blev fremkommelig. Hun vidste, hvem der ville gå ud af præstegården en lys nat, hvem der ville gøre det uden at bede et eneste menneske om lov.

Hun troede, hun før havde ventet på foråret. Det er jo noget, alle mennesker gør. Men nu vidste Ingrid, at hun aldrig før havde længtes efter det. Å nej, nej, hun havde aldrig før vidst, hvad det var at længes.

Før havde hun ventet på grønne blade og anemoner og droslens sang og gøgens kuk. Men det var jo barnagtighed og ikke andet. Den længtes ikke efter foråret, der kun tænkte på det, der var smukt. Man skulle tage den første klump jord, der stak frem af sneen, og kysse den. Man skulle plukke det første ru nældeblad, blot for at brænde ind i huden, at nu var foråret der.

Alle mennesker var rigtig rare imod hende. Men skønt hun ingen ting sagde, blev de ved at tro, at hun bestandig tænkte på at rejse. "Jeg kan ikke forstå, hvorfor du vil tilbage til det sted og passe den gale," sagde Karin Landberg en dag. Det var, som om hun kunne læse Ingrids tanker.

"Å, det har hun nu slået af hovedet," sagde præstekonen, inden den unge pige kunne svare.

Da Karin var gået, sagde præstekonen:

"Folk undrer sig over, at du vil rejse fra os."

Ingrid tav.

"De siger, at da Hede begyndte at komme sig, blev du måske forelsket i ham."

"Å nej, ikke efter at han var begyndt at komme sig," sagde Ingrid og fik næsten lyst til at le.

"Ja, i alt fald kan han da ikke være en, man gifter sig med," sagde plejemoderen. "Fader og jeg har talt om det, og vi synes, det er bedre for dig, at du bliver hos os."

"Det er da pænt af jer, at I vil beholde mig," sagde Ingrid. Og hun var rørt over, at de nu ville være så gode imod hende.

De troede hende ikke, hvor lydig hun så var. Hun kunne ikke forstå, hvad det var for en lille fugl, der fortalte dem om hendes længsel. Nu havde jo plejemoderen sagt hende, at hun ikke måtte komme tilbage dertil. Men hun kunne ikke lade det være nok med det.

"Hvis de trængte til dig derhenne, kunne de jo skrive efter dig," sagde hun.

Ingrid fik igen lyst til at le. Det ville da være det mærkeligste af alt, om der skulle komme brev fra et fortryllet slot. Hun gad vidst, om plejemoderen troede, at bjergkongen skrev efter den bjergtagne, da hun blev hjemme hos sin moder?

Men havde plejemoderen vidst, hvor mange bud hun fik, da var hun nok blevet helt fortumlet i hovedet.

Der kom bud i drømme om natten, og der kom bud i syner om dagen. Han lod Ingrid vide, at han trængte til hende. Han var så syg, så syg.

Hun vidste, han var ved at gå fra forstanden på ny, og at hun måtte komme til ham. Hvis nogen havde fortalt hende det,

havde hun blot svaret, at det vidste hun.

De store stjerneøjne så længere og længere bort. Den, der stadig så det blik, havde ikke let kunnet tro, at hun ville blive siddende pænt og rolig hjemme.

Det er jo heller ikke så vanskeligt at se på et menneske, om det trives eller længes. Man behøver blot at se et lille glimt af glæde i øjnene, når han eller hun kommer ind fra arbejdet eller sætter sig ned ved kaminen. Men i Ingrids øjne var der ikke noget glimt af glæde, uden da hun så bjergbækken komme dansende ud af skoven, bredfuld af vand. Det var jo den, der banede vejen for hende.

Det traf sig engang sådan, at Ingrid sad alene med Karin Landberg, og så gav hun sig til at fortælle hende om sit liv på Munkehytten. Karin blev ganske forskrækket. Hvor kunne Ingrid holde sådan noget ud?

Karin Landberg skulle som sagt snart have bryllup. Og hun var nu på det punkt, at hun ikke kunne tale om andet end sin kæreste. Hun vidste ingenting, som han ikke havde lært hende, og ingenting kunne hun foretage sig uden at spørge ham.

Det faldt hende ind, at Oluf havde sagt et ord om den ting, som hun kunne bruge til at afskrække Ingrid, hvis hun virkelig skulle have begyndt at synes om den gale. Og så gav hun sig til at fortælle hende, hvor gal denne Gunnar Hede virkelig havde været. For Oluf havde fortalt hende, at da han sidste efterår var til marked, var der nogle herrer, der sagde, at Gedebukken vist slet ikke var gal. Han lod blot, som han var det, for at lokke kunder til sig. Men Oluf havde påstået, at han var gal. For at bevise det, gik han hen på kvægtorvet og købte en ussel lille ged. Og så fik man da at se, at han var gal. Oluf behøvede ikke

andet end at stille geden op foran ham på disken, hvor han havde sine knive liggende, så løb han både fra sæk og varer. Og alle havde lét så forfærdeligt ved at se, hvor bange han blev. Og det var da umuligt, at Ingrid kunne bryde sig om en, der havde været så forrykt.

Det var vistnok uforsigtigt af Karin Landberg, at hun ikke så op på Ingrid, mens hun fortalte denne historie. Hvis hun havde set, hvor hun rynkede panden, var hun måske blevet advaret.

"Og du vil gifte dig med én, der kan gøre sådan noget!" sagde Ingrid. "Jeg synes, det ville være bedre at gifte sig med selve Gedebukken."

Dette sagde Ingrid for fuldt alvor, og det var så underligt, at hun, der var så blid, ville sige noget så hårdt, at det rigtig nagede Karin. Bagefter var hun i flere dage ængstelig for, at Oluf ikke var den, hun ønskede, han skulle være. Det forbitrede ligefrem Karins liv, lige til hun tog sig over at fortælle Oluf det hele, men så var han da så rar og god, at han helt beroligede hende.

Det er ikke let at gå og vente på foråret i Värmland. Man kan have sol og varme om aftenen og alligevel finde jorden hvid af sne næste morgen. Stikkelsbærbuske og græsplæner bliver nok grønne, men birkeskoven står nøgen og vil ligesom ikke springe ud.

Ved pinsetid var det forår i dalen, men Ingrids bønner havde dog ikke hjulpet. Ikke en eneste sæterpige var flyttet op i skoven, ikke et kær var tørt; det var umuligt at komme frem ad skovvejen.

Pinsedag var Ingrid i kirke og plejemoderen med. Da det var så stor en festdag, var de kørende til kirke. I gamle dage havde Ingrid holdt meget af at komme kørende i fuldt firspring ind på kirkepladsen, mens de, der stod langs stengærderne og ved vejen, tog hatten af og hilste, og de, der stod midt på vejen, fo'r til side med et par lange spring, som om de blev helt forskrækkede. Men for øjeblikket kunne hun ikke glæde sig over noget. "Længsel tager duften af rosen og glansen af fuldmånen," siger ordsproget.

Men Ingrid var glad ved det, hun hørte i kirken. Det gjorde godt at høre, at disciplene blev trøstet i deres længsel ved et glædens under. Hun var glad ved, at Jesus tænkte på at trøste dem, der var helt ude af sig selv af længsel efter ham.

Mens Ingrid og alle de andre sad inde i kirken, kom en høj dalkarl gående ude på vejen. Han havde pels på og gik med den store kramsæk på ryggen som en, der ikke kan skelne vinter fra sommer eller søndag fra søgn. Han gik ikke ind i kirken, men sneg sig ængstelig forbi hestene, der stod bundet ved gærdet, ind på kirkegården.

Der satte han sig på en grav og tænkte på alle de døde, der sov endnu, og på én død, der var vågnet til liv. Han sad der endnu, da folk gik fra kirke.

Karin Landbergs Oluf var en af de første, der kom ud, og da han kom til at se hen over kirkegården, fik han øje på dalkarlen. Det er ikke godt at sige, om det var nysgerrighed eller andet, der drev ham, men han gik hen for at tale med den mand. Han ville se, om det var muligt, at han, der skulle være helbredet, var blevet vanvittig på ny.

Og det var muligt. Han fortalte straks den unge mand, at han sad der for at vente på en, der hed Gravlilje. Hun skulle komme og spille for ham. Hun kunne spille, så stjernerne gik i ring og solen dansede.

Da sagde Karin Landbergs Oluf til ham, at den, han ventede på, stod henne på kirkepladsen. Når han rejste sig op, kunne han se hende stå der. Hun ville nok blive glad ved at se ham.

Præstekonen og Ingrid skulle lige til at stå i vognen, da en høj dalkarl kom løbende hen til dem. Han kom i fuld fart trods alle de heste, han måtte neje for, og han vinkede ivrigt ad den unge pige.

Og så snart Ingrid så ham, blev hun stående ganske stille. Hun kunne ikke have sagt, om hun blev mest glad ved at se ham eller mest bedrøvet over, at han på ny var blevet afsindig, hun glemte blot alt andet i verden.

Og hendes øjne begyndte at stråle. I det øjeblik så hun ganske vist intet af det stakkels, elendige menneske. Hun følte sikkert ikke andet, end at hun igen var nær den fine sjæl, som hun havde længtes sig syg efter.

Der stod fuldt af folk rundt omkring, og de kunne ikke lade være at se på hende. Ingen kunne få sine øjne fra hendes ansigt. Hun rørte sig ikke for at gå ham i møde, hun blev kun stående og ventede på ham. Men de, der så, hvordan hun strålede af glæde, var nær ved at tro, at det var et stort, skønt menneske, der kom hende i møde og ikke en stakkels vanvittig.

De sagde bagefter, at det næsten så ud, som om der var et bånd mellem hans og hendes sjæl, et hemmeligt bånd, der lå så dybt under bevidstheden, at ingen menneskeforstand kunne nå ind til det.

Men da Hede kun var et par skridt fra Ingrid, tog hendes plejemoder hende om livet med et rask greb, løftede hende op og satte hende i vognen. Hun ville ikke have noget møde mellem de to her på kirkepladsen i så mange folks påsyn. Og så snart de var oppe i vognen, satte karlen hestene i firspring.

Der lød et forfærdet, vildt skrig efter dem. Præstekonen sad og takkede Gud, at hun havde fået pigebarnet op i vognen.

Det var endnu tidligt på eftermiddagen, da der kom en bonde til præstegården for at tale med præsten. Han kom for at tale om denne fjollede dalkarl. Nu var han blevet aldeles vanvittig, så de måtte binde ham. Hvad rådede nu præsten til? Hvad skulle de gøre af ham?

Præsten kunne ikke give dem andet råd end at bringe ham hjem. Han sagde bonden, hvem han var, og hvor han boede.

Senere hen på aftenen fortalte han Ingrid det hele. Det var det sikreste at sige hende sandheden, så hun kunne lade fornuften råde.

Men da natten kom, var det hende klart, at hun ikke havde tid at vente på foråret. Hun begav sig på vej, stakkels barn, for at gå til Munkehytten ad landevejen. Hun kunne vel også vinde frem ad den vej, skønt hun vidste, den var dobbelt så lang som skovstien.

10

Det var anden pinsedag, hen på eftermiddagen. Ingrid kom gående hen ad landevejen. Det var en lys og åben egn: små, lave bjerge og små pletter birkeskov imellem markerne og undertiden midt inde i dem. Røn og hæggebær blomstrede, på espetræerne var der lyse, klæbrige blade, grøfterne var fulde af klart, piblende vand, der bragte de nyvaskede sten på bunden til at skinne og glimte.

Ingrid gik og sørgede over ham, der igen var blevet vanvittig, tænkte på, om hun kunne gere noget for ham, om det kunne nytte noget, at hun sådan var gået hjemmefra.

Hun var træt og sulten; hendes sko begyndte allerede at gå itu. Hun gjorde måske bedst i at vende om. Hun nåede dog vist aldrig frem.

Jo længere hun gik, jo mere bedrøvet blev hun. Hun kunne ikke lade være at tænke, at det ikke nyttede noget, hun kom nu, da han var gået helt fra forstanden. Nu var det sagtens alt for sent, ganske håbløst at kunne udrette noget.

Men så snart hun tænkte på at vende om, så hun Gunnar Hedes ansigt tæt ved sin kind, som hun så ofte før havde set det. Da fik hun nyt håb, syntes, han kaldte på hende, fik en stor vished og fortrøstning om, at hun nok kunne hjælpe ham.

Netop som Ingrid løftede hovedet og så lidt mindre bedrøvet ud, kom et løjerligt optog hende i møde.

Der kom en lille hest, der trak en lille kærre, på kærren sad en tyk madam, og ved siden af den gik en gammel, mager fyr med lange knebelsbarter.

Herude på landet, hvor ingen forstod sig på kunst, lagde hr. Og fru Blomgren altid an på at se ud som jævne borgerfolk. Den lille kærre, som de kørte omkring med, var godt tildækket, ingen kunne ane, at der ikke var andet i den end fyrværkerisager, trylleapparater og marionetdukker.

Ingen kunne vide, at den tykke kone, der sad højt oppe på læsset og så ud som en velholden borgermadam, var den forhenværende Miss Viola, der engang fløj gennem luften, eller at manden, der gik ved siden, og som lignede en afskediget soldat, var den samme hr. Blomgren, der undertiden kunne finde på at afbryde vandringens ensformighed ved at slå en volte over hesten og lege bugtaler med de drosler og siskener, der sang i træerne ved vejen, så de blev helt gale.

Hesten var en ganske lille en, som før havde trukket en karrusel og derfor aldrig ville gå, når den ikke hørte musik. Fru Blomgren sad derfor som oftest oppe på kærren og spillede på mundharmonika; men så snart hun mødte nogen, puttede hun den i lommen, så ingen skulle opdage, de kun var kunstnere, som ingen på landet har mindste respekt for. På den måde kom de ikke synderlig rask afsted, men de havde heller ikke noget at haste efter.

Den blinde violinspiller måtte gå et lille stykke bagefter de andre for ikke at røbe, at han hørte med til selskabet. Den blinde havde en lille hund til fører; det var ham forbudt at lade sig lede af et barn. Det ville bestandig have mindet hr. og fru Blomgren om en lille pige, der hed Ingrid. Det havde været alt for sørgeligt.

Og nu var de alle sammen ude på landet for forårets skyld. For hvor god hr. og fru Blomgrens fortjeneste end kunne være

inde i byerne, så *måtte* de ud på landet på denne tid af året. De var kunstnere, var hr. Og fru Blomgren.

De kendte ikke Ingrid igen, og hun gik dem først forbi uden at hilse på dem, for hun havde travlt og var bange for at blive opholdt. Men hun kom straks i tanker om, at det var stygt og hjerteløst, og vendte om igen.

Hvis Ingrid havde været i stand til at blive glad, så måtte hun være blevet det ved at se de gamle menneskers glæde over mødet. Og da kan det nok være, at snakken kom i gang. Den lille hest vendte hovedet om den ene gang efter den anden for at se, hvad der gik af karrusellen.

Mærkeligt nok var det Ingrid, der talte mest. De gamle kunne jo straks se, at hun havde gået og grædt, og de blev så bekymrede, at hun var nødt til at fortælle dem alt, hvad hun havde oplevet.

Men det var en lindring for Ingrid at komme til at fortælle, for de gamle havde deres egen måde at tage alting på. De klappede i hænderne, da hun fortalte, hvordan hun var kommet op af graven, og hvor hun havde forskrækket præstekonen.

De kærtegnede hende og roste hende, fordi hun var løbet sin vej fra præstegården. Alt hvad der var tungt og trist var ikke til for dem, men alting var lyst og fuldt af håb.

De havde ligefrem intet mål at måle virkeligheden med, derfor kunne dens hårdhed ikke påvirke dem. De sammenlignede alt, hvad de hørte, med dukketeaterstykker og pantomimer. Lidt sorg og elendighed satte man jo også ind i pantomimen, men det var kun for at forhøje virkningen. Og naturligvis ville alting ende godt. I pantomimerne endte det altid godt.

Der var noget smittende i al denne håbefuldhed. Ingrid vidste, at de slet ikke forstod, hvor stor hendes ulykke var, men det var alligevel opmuntrende at høre på dem.

Men Ingrid fik også virkelig hjælp af dem. De fortalte, at de for lidt siden havde spist til middag på gæstgivergården i Torsåker, og netop som de rejste sig fra bordet, kom nogle bønder kørende til gæstgivergården med en gal mand. Fru Blomgren kunne ikke tåle at se gale folk og ville derfor straks afsted, og hr. Blomgren havde føjet hende. Men sæt, det var Ingrids gale! Og aldrig så snart havde de sagt dette, før Ingrid sagde, at det var rimeligt nok og ville gå videre.

Men hr. Blomgren spurgte da på sin egen højtidelige måde sin kone, om de ikke var ude ene og alene for forårets skyld, og om det ikke var lige meget, hvor de kørte hen? Og gamle fru Blomgren spurgte på sin side ikke mindre højtideligt, om han troede, hun ville forlade deres elskede Ingrid, inden hun havde nået sin lykkes havn?

Så blev karruselhesten vendt, og det blev besværligere at tale sammen, fordi de igen måtte til at spille på mundharmonika. Så snart fru Blomgren ville sige noget, måtte hun række hr. Blomgren instrumentet, og når hr. Blomgren ville tale, gav han det tilbage til sin kone. Og den lille hest stod stille hver gang harmonikaen gik fra mund til mund.

Hele tiden gik de kun og trøstede Ingrid. De kom frem med alle de eventyr, de havde set spille på dukketeatret. De trøstede hende med Tornerose, de trøstede hende med Askepot. De trøstede hende med alverdens eventyr.

Hr. og fru Blomgren betragtede Ingrid, da de så, at det efterhånden begyndte at lyse lidt op i hendes øjne.

"Kunstnerøjne", sagde de og nikkede fornøjede til hinanden. "Hvad sagde vi? Kunstnerøjne!"

På en eller anden ubegribelig måde havde de opfattet det, som om Ingrid var blevet en af deres, en kunstner. De syntes, hun spillede med i et drama. Det var en triumf på deres gamle dage.

Afsted gik det, så hurtigt de kunne. Det gamle par var blot bange for, at den gale ikke skulle være på gæstgivergården længere.

Men han var der, og det værste var, at ingen vidste, hvordan de skulle få ham derfra.

De to bønder fra Råglanda, der kom med ham, havde bragt ham ind i et af gæsteværelserne og lukket ham inde dér, mens de ventede på skyds. Da de forlod ham, var han bagbundet, men hvordan han nu havde båret sig ad, så var det lykkedes ham at vriste sine hænder ud af rebet, og da de kom for at hente ham, havde han stået fri og frank og ude af sig selv af raseri grebet en stol som våben for at slå løs på enhver, der kom ham nær. De havde ikke kunnet gøre andet end skynde sig ud og låse døren efter ham. Nu gik bønderne og ventede på, at gæstgiveren og hans karle skulle komme hjem, så de kunne blive mandstærke nok til at binde ham på ny.

Alt det håb, som de gamle venner havde vakt hos Ingrid, blev dog ikke slukt. Hun forstod nok, at Gunnar Hede var dårligere end nogen sinde, men hun havde ikke ventet andet. Hun håbede endnu. Det var ikke deres eventyr, det var deres store kærlighed, der havde givet hende nyt mod.

Hun bad bønderne lade hende komme ind til den gale. Hun sagde, hun kendte ham, og han ville ikke gøre hende noget.

Men bønderne svarede, at de var da ikke gale. Han derinde ville slå hvem som helst ihjel, der kom ind til ham.

Ingrid satte sig hen og tænkte sig om. Hun tænkte på, hvor underligt det var, at hun netop i dag skulle møde hr. og fru Blomgren. Der måtte dog vist være en mening med det. De var sikkert ikke kommet på hendes vej, hvis der ikke var en mening med det.

Og Ingrid tænkte på, hvordan Hede sidste gang var blevet rask. Kunne hun ikke nu igen få ham til at gøre noget, der kunne minde ham om gamle dage, kunne drage ham bort fra de vanvittige tanker? Hun tænkte og tænkte.

Hr. og fru Blomgren sad på en bænk udenfor gæstgivergården og så så ulykkelige ud, at man ikke skulle have troet det muligt. De var ikke langt fra at græde.

Da kom Ingrid, deres "barn", hen til dem og smilede til dem, sådan som ingen andre end hun kunne smile, og klappede deres gamle, rynkede kinder og bad dem gøre hende den store glæde at lade hende se en forestilling som dem, hun i gamle dage var med til hver dag. Det ville være hende til så megen trøst.

Først sagde de nej, for de var jo slet ikke i deres rigtige kunstnerhumør, men da hun havde spenderet endnu nogle smil på dem, kunne de ikke modstå hende. De gik ud til læsset og pakkede trikotdragterne op.

Da de var færdige, og da de havde kaldt på den blinde, valgte Ingrid pladsen til forestillingen. Hun ville ikke lade dem optræde ude i gården, men førte dem ind i gæstgivergårdens have. For der var en have ved gæstgivergården. Rigtignok var

det meste urtebede, hvor der endnu ingenting var kommet op, men hist og her stod der et blomstrende æbletræ. Og Ingrid sagde, at hun gerne ville have, de skulle optræde under et af de blomstrende æbletræer.

Nogle karle og piger kom løbende, da de hørte violinen, så de fik lidt publikum. Men det kneb dog for hr. og fru Blomgren at optræde. Ingrid forlangte for meget af dem. De var virkelig alt for bedrøvede.

Og det var meget uheldigt, at Ingrid havde ført dem ud i haven. Hun havde sagtens ikke tænkt på, at gæsteværelserne vendte der ud til. Fru Blomgren var nær ved at løbe sin vej, da hun hørte et vindue i et af gæsteværelserne blive lukket rask op. Sæt den gale havde hørt musikken, og sæt han sprang ud af vinduet og kom ned til dem!

Men fru Blomgren blev roligere, da hun så, hvem det var, der stod i vinduet. Det var en ung mand med et behageligt ydre. Han var i skjorteærmer, men ellers meget ordentligt klædt. Hans blik var roligt, hans læber smilede, og han strøg med hånden håret tilbage fra panden.

Hr. Blomgren arbejdede og var så optaget af forestillingen, at han ikke lagde mærke til noget. Fru Blomgren, der ikke havde andet at bestille end at kaste fingerkys til alle sider, havde tid til at iagttage alt.

Det var da mærkeligt, hvor strålende Ingrid pludselig kom til at se ud. Hendes øjne skinnede som aldrig før, og hendes ansigt var så hvidt, at det lyste af det. Og al den stråleglans var rettet imod ham deroppe i vinduet.

Han betænkte sig ikke længe, han stod op i vindueskarmen og sprang ned til dem. Og han gik hen til den blinde mand og

bad om at låne hans violin.

Og Ingrid tog straks violinen fra den blinde og rakte den til den fremmede.

"Spil så valsen af *Jægerbruden,*" sagde hun.

Så gav den fremmede sig til at spille, og Ingrid smilede, men hun så så overjordisk ud, at fru Blomgren troede, pigebarnet ville opløse sig til en solstråle og flyve bort fra dem.

Men så snart fru Blomgren hørte den fremmede spille, genkendte hun ham.

"Hænger det sådan sammen?" sagde hun til sig selv. "Er det ham! Så var det altså derfor, hun ville se os gamle mennesker spille."

Gunnar Hede, der havde gået inde i sit værelse og været så rasende, at han havde haft lyst til at slå nogen ihjel, havde pludselig hørt en blind mand spille udenfor sit vindue. Og det havde ført ham tilbage til en begivenhed i hans tidligere liv.

Han kunne først ikke forstå, hvor hans egen violin var henne, men så kom han i tanke om, at Ålin havde taget den med, og nu havde han ikke andet at gøre end at prøve på at få den blindes at låne for at spille sig til ro. Han var så ophidset.

Og så snart han havde fået den blindes violin i hånden, gav han sig til at spille. Det faldt ham ikke ind, at han ikke kunne spille. Han havde ingen anelse om, at han i flere år ikke havde kunnet spille andet end nogle tarvelige, små melodier.

Han havde ingen forestilling om andet, end at han var i Uppsala udenfor huset med den vilde vin. Og han ventede, at kunstberiderne skulle give sig til at danse, som de havde gjort sidste gang.

Han gjorde sig umage for at spille med større liv for at tvinge dem til det, men hans fingre var stive og kejtede, buen ville ikke rigtig lystre dem. Han anstrengte sig, så sveddråberne perlede frem på hans pande. Til sidst fik han dog fat på den rigtige melodi, den, de havde danset efter forrige gang. Han spillede den så lokkende, så fristende, så den måtte kunne smelte hjerter.

Men de gamle akrobater gav sig ikke til at danse. Det var længe siden de traf studenten i Uppsala. De huskede ikke, hvor begejstrede de var blevet den gang. De anede ikke, hvad han ventede af dem.

Gunnar Hede så på Ingrid for at få en forklaring på, hvorfor de ikke dansede. I samme øjeblik han så hendes øjne så overjordisk strålende, som de var lige i det øjeblik, blev han så forbavset, at han holdt op at spille.

Han stod et øjeblik og så sig om i kredsen. De så alle sammen på ham med sådanne underlige urolige blikke.

Det var umuligt at spille, mens folk stirrede sådan på ham. Han gik ganske simpelt sin vej. Han så nogle blomstrende æbletræer langt nede i haven. Der gik han ned.

Han indså jo, at ingenting passede til den forestilling, han nylig havde haft, at Ålin havde lukket ham inde, og at han var i Uppsala. Haven var for stor, og huset var ikke dækket med rødt vinløv. Nej, det kunne ikke være Uppsala.

Men han brød sig ikke synderlig om, hvor han var. Han syntes, han havde ikke spillet i århundreder, og nu havde han fået fat på en violin. Nu skulle han spille.

Han lagde violinen op til kinden og begyndte. Men atter blev han standset af fingrenes stive bevægelser. Han kunne ikke

spille andet end de allersimpleste ting.

"Jeg bliver nok nødt til at begynde med begyndelsen," sagde han.

Og han smilede og spillede en lille menuet. Det var det første, han havde lært. Hans fader havde spillet den for ham, og han havde spillet den efter, fundet den ud efter gehør. Han så på engang hele scenen for sig. Og han hørte ordene: *Lilla prinsen skulle dansa, men han bröt sin lilla fot*.

Derefter prøvede han at spille flere små danse. Der var nu nogle, han havde spillet som skoledreng. De havde bedt ham om at spille ved danseøvelserne i pensionatet for unge piger. Han så småpigerne hoppe og svinge rundt og hørte danselærerinden træde takten med foden.

Så blev han dristigere. Han spillede første stemme i en violinkvartet af Mozart. Dengang han lærte den, var han i øverste klasse i Falun latinskole. Det var gået sådan til, at nogle gamle herrer havde indøvet kvartetten til en koncert. Men primoviolinen var blevet syg, og han havde måttet overtage stemmen, så ung han var. Det kan nok være, han var stolt!

Gunnar Hede tænkte egentlig ikke på andet, mens han spillede disse barnlige øvelser, end at få sine fingre på gang. Men snart mærkede han, at der skete noget underligt med ham.

Han havde en tydelig fornemmelse af, at der inde i hans hjerne var et stort mørke, der skjulte hans fortid. Så snart han prøvede på at huske noget, var det som at prøve på at finde noget i et mørkt værelse. Men når han spillede, veg noget af mørket. Uden at han havde tænkt på det, var mørket veget så meget, at han nu kunne huske barndomsår og skoletid.

Så besluttede han at lade sig lede af violinen; måske kunne den jage alt mørket bort.

Og sådan gik det; for hvert stykke han spillede, veg det mørke dække lidt. Violinen førte ham gennem det ene år efter det andet, vakte hos ham erindringen om studier, venner og fornøjelser. Mørket stod som en mur foran ham, men når han gik imod det, væbnet med violinen, veg det skridt for skridt. Engang imellem så han sig om, ligesom for at se, om det lukkede sig bag ham. Men bag ved ham var der lys dag.

Violinen kom ind på en række duetter, der skulle spilles af klaver og violin. Han spillede kun et par takter af hver. Men mørket veg et stort stykke, han mindedes sin kæreste og forlovelsestiden.

Han ville gerne have dvælet lidt ved det, men der var endnu meget mørke tilbage at spille bort. Han havde ikke tid.

Han gled ind i en salmemelodi. Han havde hørt den engang, da han var bedrøvet. Han huskede, at han havde siddet i en landsbykirke, da han hørte den, men hvorfor havde han været bedrøvet? Fordi han gik om i landet med varer som en fattig bissekræmmer. Det var et hårdt liv. Det var tungt at tænke på.

Buen fo'r som en hvirvelvind over strengene, og kløvede igen et stort stykke mørke. Nu så han Timileskoven, de tilsneede dyr, de underlige skikkelser, som driverne dannede over dem. Han huskede rejsen op til kæresten, huskede at hun havde hævet forlovelsen. Alt dette klarede sig på én gang for ham.

Han følte egentlig ikke sorg eller glæde ved noget af det, han huskede. Det vigtigste var, at han kunne huske. Dette var i og for sig et usigeligt velbehag.

Men så standsede buen ligesom af sig selv. Den ville ikke bringe ham videre. Og dog var der noget andet, meget andet, han måtte huske. Endnu stod mørket som en fast mur foran ham.

Han tvang buen til at gå videre. Og den spillede to ubetydelige, små melodier, de allertarveligste, han nogensinde havde hørt. Hvor havde hans bue lært sligt?

Mørket veg ikke en smule for disse melodier. De lærte ham egentlig ingenting. Men fra dem udgik der en angst, som han ikke huskede, han nogensinde før havde følt. En ufattelig, forfærdelig angst, de fordømte sjæles vanvittige rædsel.

Han holdt op at spille, han kunne ikke udholde det. Hvad var der i disse melodier, hvad var der?

Mørket veg slet ikke for dem, og det frygtelige var, at han syntes, så snart han ikke gik imod mørket med violinen og drev det foran sig, så kom det glidende hen imod ham for at opsluge ham.

Han havde stået og spillet med halvlukkede øjne; nu løftede han øjenlågene og så ud i virkelighedens verden. Da fik han øje på Ingrid, der hele tiden havde stået og hørt på ham.

Så spurgte han hende, ikke i håb om svar, men blot for at kunne holde mørket tilbage et øjeblik:

"Hvornår spillede jeg sidst denne melodi?"

Men Ingrid stod skælvende. Sin beslutning havde hun fattet. Hvordan det så gik – nu skulle han have sandheden at vide.

Og bange var hun, men modig alligevel og helt klar over, hvad hun ville. Nu skulle han ikke undgå hende, ikke få lov at glide bort fra hende.

Men trods alt dette mod turde hun ikke sige ham ligefrem, at det var de melodier, han spillede, mens han var fra forstanden; hun gik uden om spørgsmålet.

"Det var det, du spillede hjemme på Munkehytten i vinter," sagde hun.

Hede syntes, han var helt omringet af hemmeligheder. Hvorfor sagde den unge pige du til ham? Hun var ingen bondepige; hendes hår var sat op som andre unge damers, højt og kruset i små lokker. Hendes kjole var af hjemmegjort tøj, men hun havde kniplingskrave om halsen. Hun havde små hænder og en fin ansigtsfarve. Dette fine ansigt med de store drømmende øjne kunne ikke tilhøre en bondepige. Hedes erindring kunne slet ikke fortælle ham noget om hende. Hvorfor sagde hun da du til ham? Hvor vidste hun, at han havde spillet dette hjemme?

"Hvad hedder du?" sagde han. "Hvem er du?"

"Jeg er Ingrid, som du så i Uppsala for mange år siden og trøstede, fordi hun ikke kunne lære at danse på line."

Dette gik tilbage til den del af fortiden, som Hede allerede kunne skimte. Han huskede hende godt.

"Hvor du er blevet stor og smuk, Ingrid," sagde han. "Og hvor du er blevet fin! Hvad det er for en smuk broche, du har!"

Han havde længe siddet og set på hendes broche. Han syntes, han kunne kende den; den lignede en broche af perler og emalje, der havde tilhørt hans moder.

Den unge pige svarede også straks:

"Jeg har fået den broche af din moder. Du har vist nok set den før."

Nu lagde Gunnar Hede violinen fra sig og gik hen til Ingrid. Han spurgte med stor heftighed:

"Hvor er det muligt, hvor kan du gå med hendes broche? Hvorfor ved jeg ikke noget om, at du kender min moder?"

Ingrid blev forskrækket, hun blev ganske grå i ansigtet af rædsel. Hun vidste allerede, hvordan det næste spørgsmål ville lyde.

"Jeg ved ingenting, Ingrid. Jeg ved ikke, hvorfor jeg er her. Jeg ved ikke, hvorfor du er her. Hvorfor ved jeg det ikke?"

"Å, spørg mig ikke."

Hun gik et par skridt tilbage og strakte hænderne ud, som for at værge sig.

"Vil du ikke sige det?"

"Spørg ikke, spørg ikke!"

Han greb hende hårdt om håndleddet for at tvinge sandheden frem.

"Sig det kun. Jeg er jo ved mine sansers fulde brug. Hvorfor er der så meget, jeg ikke kan huske?"

Hun så noget vildt og truende inde i hans øjne. Hun vidste allerede nu, hvad hun blev nødt til at sige ham. Men hun følte, det var umuligt at sige til et menneske, at han har været fra forstanden. Det var meget sværere, end hun havde troet. Det var umuligt, umuligt.

"Sig det," gentog han, men hun kunne høre på hans stemme, at han ikke ville høre det. Han var i stand til at slå hende ihjel, hvis hun sagde det.

Da samlede hun al sin kærlighed og så Gunnar Hede lige i øjnene og sagde:

"Du har ikke været rigtig klog."

"Ikke i lang tid?"

"Jeg ved ikke rigtig. Ikke i tre, fire år ..."

"Har jeg været helt fra forstanden?"

"Nej, nej. Du har købt og solgt og stået på markeder."

"På hvad måde var jeg da gal?"

"Du var bange."

"Hvem var jeg bange for?"

"For dyr ..."

"For geder måske?"

"Ja, mest for geder."

Han havde stået og klemt hende om håndleddet hele tiden. Nu slængte han hendes hånd fra sig, ligefrem slængte den. Han vendte sig i raseri bort fra Ingrid, som om hun ondskabsfuldt havde fortalt ham en lumsk bagtalelse.

Men denne følelse veg for noget andet, der ophidsede ham endnu stærkere. Han så for sine øjne lige så tydeligt, som om det var et maleri, en høj dalkarl, bøjet under vægten af en uhyre sæk. Han er på vej ind i et bondehus, men en ussel lille hund kommer farende imod ham. Han bliver stående, nejer og nejer og tør ikke gå ind, førend en mand leende kommer ud af huset og jager hunden bort.

Da han så dette, kom den frygtelige angst igen over ham.

I denne angst forsvandt synerne, men så kom der stemmer. De råbte og skreg omkring ham. De lo. Spotten regnede ned over ham. Værst og højest skriger skarpe barnestemmer. Der er et ord, et navn, der kommer igen og igen, der skriges, råbes, hviskes, hvæses ind i ørene på ham: "Gedebukken, Gedebukken!"

Og alt det gjaldt ham, Gunnar Hede. Det havde han levet i. Han følte med fuld bevidsthed den samme usigelige angst, han havde lidt under som vanvittig. Men nu var det ikke angst for noget udenfor sig; nu var han bange for sig selv.

"Det er mig. Det har været mig," sagde han og vred sine hænder. I næste øjeblik lå han på knæ foran en lille bænk, lagde sit hoved på den og græd, græd – –

"Det var mig."

Han jamrede sig mens han hulkede.

"Det var mig."

Kunne han have mod til at udholde den tanke? En udlét, bespottet, gal mand!

"Å, lad mig blive gal igen," sagde han og slog hårdt i bænken. "Det er mere, end et menneske kan udholde."

Han holdt vejret et øjeblik. Mørket kom henimod ham som en frelser, han anråbte. Det kom glidende hen imod ham som en tåge. Hans læber smilede. Han kunne føle sine træk slappes, føle, at han igen fik en gal mands blik.

Men det var bedre. Det andet var ikke til at udholde. Peget fingre af, udlét, spottet, gal! Nej, det var bedre at blive det igen og ikke vide af det. Hvad skulle han tilbage til livet for? Alle måtte væmmes ved ham.

De første lette flygtige tågespidser af det store mørke svøbte sig om ham.

Der stod Ingrid og så og hørte al hans angst og vidste ikke andet, end at alt snart igen ville være tabt.

Hun så klart, at vanviddet igen var ved at gribe ham.

Og hun var så angst, så angst; alt modet var borte. Men inden han igen mistede sin forstand og blev så forskræmt, at ingen fik

lov at komme ham nær, ville hun i det mindste tage afsked med ham og hele sin lykke.

Gunnar Hede mærkede, at Ingrid kom og lagde sig på knæ ved siden af ham, lagde sin arm om hans hals, sin kind til hans og kyssede ham.

Hun holdt sig ikke for god til at nærme sig ham, den gale, holdt sig ikke for god til at kysse ham!

Der lød en svag hvislen inde i mørket. De lette tågemasser gled til side, og det så ud, som det var slangehoveder, der havde været rettet imod ham, og som hvæsede af vrede over, at de ikke havde nået at bide ham.

"Vær ikke så bedrøvet," sagde Ingrid. "Vær ikke så bedrøvet. Der er ingen, der tænker mere på alt det gamle, når du blot bliver rask."

"Jeg vil være gal igen," sagde han. "Jeg kan ikke bære det. Jeg kan ikke holde ud at tænke på, hvordan jeg har været."

"Jo, du kan," sagde Ingrid.

"Nej, det kan ingen glemme," klagede han. "Jeg var så frygtelig. Ingen kan holde af mig."

"Jeg holder af dig," sagde hun.

Han så tvivlende op. "Du kyssede mig, for at jeg ikke skulle gå fra forstanden igen. Du har medlidenhed med mig."

"Jeg vil gerne kysse dig én gang til," sagde hun.

"Ja, det siger du nu blot, fordi jeg trænger til at høre det."

"Trænger du til at høre, at nogen holder af dig?"

"Om jeg gør? Om jeg gør? – Å, barn," sagde han og rev sig løs fra hende, "hvordan skal jeg kunne udholde det, når jeg ved, at hvert et menneske, der ser på mig, tænker: Han dér har været gal. Han har gået og nejet for hunde og katte."

Og så brød det løs igen. Han lå og græd med ansigtet i sine hænder.

"Det er bedre at gå fra forstanden igen. Jeg hører dem råbe efter mig, og jeg ser mig selv. Og det er angst, angst, angst ..."

Men da brast Ingrids tålmodighed.

"Ja, det er rigtigt," råbte hun, "bliv du kun gal igen. Det kan man kalde mandigt at blive gal for at blive fri for lidt angst."

Hun sad og bed sig i læben og kæmpede med gråden, og da hun ikke hurtigt nok kunne få ordene frem, greb hun ham i skuldrene og rystede ham.

Hun var forbitret, ude af sig selv af vrede, fordi han på ny ville undfly hende, fordi han ikke stred og kæmpede.

"Hvad bryder du dig om mig, hvad bryder du dig om din moder? Bliv du kun gal, så får du ro."

Hun rystede hans arm endnu engang.

"For at blive fri for angst, siger du. Men du bryder dig ikke om den, der har gået og ventet på dig hele sit liv, uden at du kom. Havde du hjerte for nogen anden end dig selv, kunne du vel nok tage kampen op med din sygdom og blive rask. Men du har ikke hjerte for andre.

Du kan komme så kønt og rørende i syner og drømme og bede om hjælp, men i virkeligheden vil du ingen hjælp have. Du bilder dig ind, at din lidelse er den tungeste på Jorden. Men der er dem, der har haft det værre end du."

Endelig slog Gunnar Hede øjnene op og så hende fuldt og stærkt ind i ansigtet. Hun var alt andet end smuk i det øjeblik. Tårerne strømmede hende ned ad kinderne, og hendes mund bævede, mens hun stred for at få ordene frem midt under sin hulken.

Men for ham var det smukt at se hende så vild. Der kom en mærkelig ro over ham og en stor, ydmyg taknemmelighed. Her kom noget stort og vidunderligt til ham i hans dybeste fornedrelse. Det måtte være en stor kærlighed, en stor kærlighed.

Han sad og klagede over sin elendighed, og så stod kærligheden der og bankede på døren. Det var ikke blot sådan, at han ville blive tålt, når han vendte tilbage til livet. Ikke blot sådan, at folk med nød og næppe kunne lade være at le ad ham.

Her var virkelig en, der elskede ham og længtes efter ham. Hun talte hårdt til ham, men han hørte kærligheden bæve i hvert eneste ord. Han syntes, hun bød ham troner og kongeriger.

Hun fortalte ham, at mens han havde været fra forstanden, havde han frelst hendes liv. Han havde vækket hende fra de døde, hjulpet hende, beskyttet hende. Men det var ikke nok for hende. Hun ville eje ham selv.

Da hun kyssede ham, havde han følt en liflig balsam udgyde sig over hans syge sjæl, men han turde endnu ikke tro, at hun blev drevet af kærlighed. Men han kunne ikke tvivle om hendes vrede og hendes tårer. Han var elsket, han, stakkels elendige menneske, han, der havde været til spot for hvermand.

Og overfor den store ydmyge lyksalighed, som dette indgød Gunnar Hede, veg det sidste mørke. Det gled til side som et tungt forhæng, og han så tydelig for sig det rædslens rige, han havde gennemvandret. Men derinde mødte han også Ingrid, der tog han hende op af graven, der spillede han for hende i hytten i skoven, der arbejdede hun med ham for at helbrede ham.

Men ikke blot erindringen om hende kom tilbage. På samme tid vågnede de følelser, hun før havde indgydt ham. Han følte sig gennemstrømmet af kærlighed. Han følte samme brændende længsel, som han havde følt på kirkepladsen i Råglanda, da hun blev taget fra ham.

I rædslens rige, i den store ørken, havde der dog vokset én blomst, der havde trøstet ham med duft og skønhed. Og nu følte han, at kærligheden bestandig levede hos ham. Den vilde ørkenplante havde ladet sig flytte ind i livets have og slog rod og voksede og trivedes. Og da han følte dette, vidste han, han var frelst, at mørket havde fundet sin overmand.

Ingrid var blevet tavs. Hun var træt som efter et svært arbejde, men hun var også rolig, som om hun følte, hun havde udført det på bedste måde. Hun vidste, hun havde sejret.

Til sidst brød Gunnar Hede tavsheden.

"Jeg lover dig, jeg skal holde ud," sagde han.

"Tak," sagde hun.

Der blev ikke talt mere i det øjeblik.

Gunnar Hede syntes, han kunne aldrig sige hende, hvor han elskede hende. Det kunne ikke siges med ord, men kun vises hver dag og hver time hele det lange liv igennem.

Om "En herregårdshistorie"

Forfatter: Selma Lagerlöf (1858-1940).
Org.udgave: *En herrgårdssägen, berättad af Selma Lagerlöf.* Nordiskt Familjebibliotek, Albert Bonniers Förlag, Stockholm 1899.
Denne udgave baseret på: Selma Lagerlöf: *En Herregaardshistorie.* Illustreret af Georg Paulli. Det nordiske Forlag / Bogforlaget: Ernst Bojesen, København og Kristiania 1899.
Oversætter: Ikke oplyst i trykt forlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter vignet af Georg Pauli (1855-1935) fra udgaven Ernst Bojesen, København 1899.

ISBN 978-87-7628-116-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-364-4 (Ølstykke 2024).

www.ebib1800.dk

